

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ หมู่ที่ 3 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นายอรุณ รัตมีสุนทรางกูร

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

นายอรุณ รัศมีสุนทรางกูร : การประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ หมู่ที่ 3 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

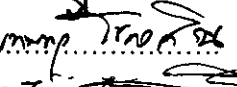
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์เทพวิ โชควสิน, 88 หน้า

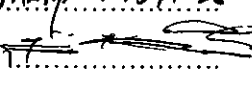
การประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงกระบวนการบริหารจัดการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อติดตามการดำเนินงานของกองทุนว่าเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติมากน้อยเพียงใด พร้อมทั้งการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย การนำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหรือไม่ ตลอดจนการศึกษาถึงสภาพของปัญหา และอุปสรรคที่ขัดขวางกระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และปัญหาของผู้กู้แต่ละราย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประเมินโครงการในครั้งนี้ เป็นการประเมินเชิงระบบ(System Approach) โดยใช้แบบจำลองซิปป์ (CIPP Model) เพื่อทำการประเมินใน 3 หน่วยระบบย่อย ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย(หน่วยระบบ B) และหน่วยระบบบริบทของหมู่บ้าน(หน่วยระบบ C) ซึ่งบริบทของหมู่บ้านท่ามะปรางค์ที่เอื้ออำนวยต่อโครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านให้ประสบผลสำเร็จ คือ ความเข้มแข็งของชุมชน ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งเป็นศูนย์รวมของสมาชิกในชุมชน การดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนมีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบ ข้อบังคับ ของกองทุน สมาชิกกู้เงินเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพเสริมสร้างรายได้ ลดรายจ่ายได้อย่างแท้จริง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อบัณฑิต.....

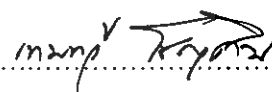
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

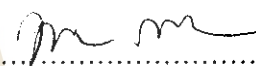
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์เทพทวี โชควสิน)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติอาษา)

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนวัฒน์ ศรีสอาน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ ๘ เดือน ๘ พ.ค. 2545 พ.ศ.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สามารถเสร็จสิ้นสมบูรณ์ลงได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้จัดทำสารนิพนธ์จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานการประเมิน ดังมีรายนาม ต่อไปนี้

- รองศาสตราจารย์ ดร.องค์การ อินทร์ทรัพย์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติอาษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาด้านวิชาการ

- อาจารย์เทพทวี โชควศิน อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และคุณน้ำค้าง ชมเมืองปึก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมสารนิพนธ์

- องค์การบริหารส่วนตำบลหมูสี ที่ให้ความอนุเคราะห์ เอื้อเฟื้อสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดประชุมเสวนากองทุนระดับตำบล

- ผู้ใหญ่สนั่น เปาะชนะ ผู้ใหญ่บ้านท่ามะปรำรงค์, คุณวิรัตน์ มะปรำรงค์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมูสี บ้านท่ามะปรำรงค์ ตลอดจนคณะกรรมการ ผู้นำกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน ที่ให้ความสะดวก และให้ความอนุเคราะห์ในด้านข้อมูลต่างๆ และขอขอบคุณ พ่อ แม่ พี่น้อง ชาวบ้านท่ามะปรำรงค์ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี และให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นมาโดยตลอด

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมการศึกษามาเป็นอย่างดี และใคร่ขอยกคุณความดีจากการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ให้แก่ท่านทั้งสอง

อรุณ รัศมีสุนทรางกูร

สารบัญ

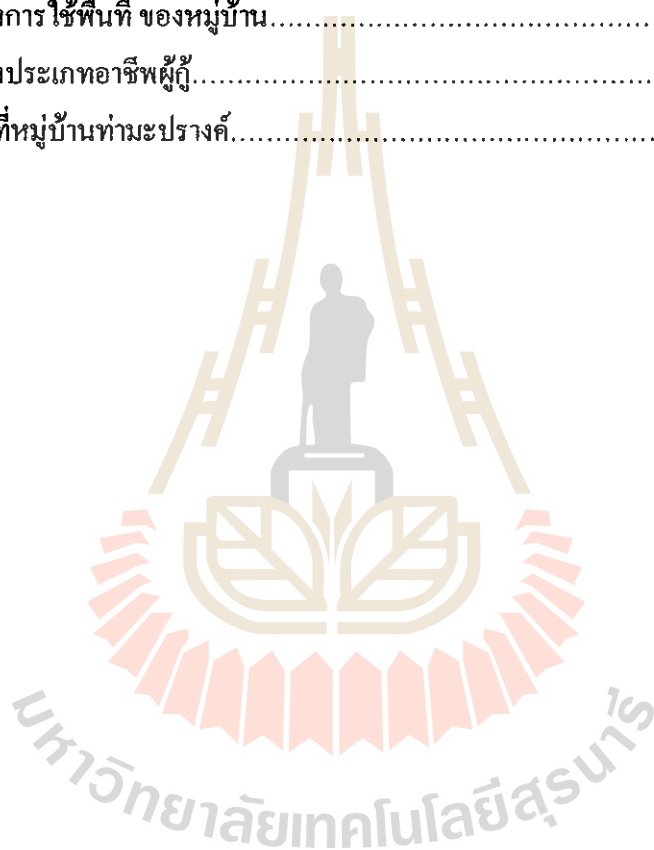
	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญรูปภาพ.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	2
3. กรอบแนวคิดและทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	5
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านของทางราชการ.....	5
1.1 นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	5
1.2 ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	5
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านท่ามะพร้าวที่หมู่บ้านได้จัดทำขึ้น.....	8
2.1 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านท่ามะพร้าว.....	8
2.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน.....	9
2.3 รายงานการศึกษาชุมชน ศักยภาพของชุมชนกับอนาคตกองทุนเงินล้าน กรณีศึกษาหมู่บ้านท่ามะพร้าว.....	9
3. เอกสาร บทความจากสื่อต่างๆ.....	10

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	14
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	14
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	17
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	18
3.1 ตัวแปรและตัวชี้วัดของบริบทหมู่บ้านท่ามะปรางค์ (ระบบ C).....	18
3.2 ตัวแปรและตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B.....	19
3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A.....	21
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	22
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	24
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	26
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	26
2. ผลการประเมินโครงการ ในภาพรวม.....	36
3. ผลการประมวลวิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	54
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดทำสารนิพนธ์.....	56
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	62
1. สรุปผลการประเมินโครงการ.....	62
2. อภิปรายผล.....	63
3. ข้อเสนอแนะ.....	65
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก.....	68

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 แผนภาพ แสดงองค์ประกอบภายใน ของกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์.....	15
2 แสดงช่วงอายุประชากร.....	29
3 แสดงการใช้พื้นที่ ของหมู่บ้าน.....	34
4 แสดงประเภทอาชีพผู้กู้.....	60
5 แผนที่หมู่บ้านท่ามะปรางค์.....	79

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	สรุปลงประวัติศาสตร์บ้านท่ามะปรางค์..... 27
2	แสดงช่วงอายุของจำนวนประชากร ในชุมชน..... 29
3	พื้นที่รวมทั้งหมดในหมู่บ้าน..... 33
4	ลำดับเหตุการณ์สำคัญในกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์..... 36
5	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน..... 37
6	แสดงการอนุมัติเงินกู้ในแต่ละงวด..... 38
7	การประเมินตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์..... 42
8	การประเมินตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้กลุ่มอาชีพหัตถกรรมฝีมือ..... 43
9	การประเมินตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้กลุ่มอาชีพปลูกพืช..... 44
10	การประเมินตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้กลุ่มอาชีพค้าขาย..... 45
11	การประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้ากลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์..... 47
12	การประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้ากลุ่มอาชีพปลูกพืช..... 48
13	การประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้ากลุ่มอาชีพหัตถกรรมฝีมือ..... 49
14	การประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้ากลุ่มอาชีพค้าขาย..... 50
15	การประเมินกระบวนการของผู้กู้แต่ละรายแยกตามกลุ่มอาชีพ..... 51
16	การอนุมัติเงินกู้ในแต่ละงวด..... 56
17	การจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านท่ามะปรางค์..... 59
18	แสดงผลการประกอบกิจการของผู้กู้เงินกองทุน จำนวน 55 ราย..... 60
19	แสดงสถานะทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์..... 64

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
1 ถนนเข้าหมู่บ้าน เมื่อปี พ.ศ.2529 ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย.....	80
2 มีการก่อสร้างแนวป้องกันคลื่น และก่อสร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ประจำหมู่บ้าน.....	80
3 สภาพในปัจจุบัน.....	80
4 การติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการระดับอำเภอ.....	81
5 พัฒนาการกำลังตรวจสอบเอกสารกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์.....	81
6 การประชุมของคณะกรรมการกองทุน ครั้งที่ 10/2545.....	81
7 คลองลำตะคองที่เป็นแหล่งน้ำสายหลักที่หล่อเลี้ยงคนทั้งหมู่บ้าน.....	82
8 ชาวบ้านกำลังร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาหมู่บ้านของตน.....	82
9 กลุ่มเยาวชนก็มีส่วนร่วมในการสำรวจ จปฐ. ในหมู่บ้าน.....	82
10 การปลูกสร้างบ้านเรือนชั้นเดียวแต่ยกพื้นสูงที่ยังคงพบเห็น ได้โดยทั่วไป.....	83
11 หุ่นจำลอง เรื่อง มุมหนึ่งของหมู่บ้านท่ามะปรางค์.....	83
12 อาชีพการปลูกควาเรื่อง เป็นอาชีพที่กำลังได้รับความนิยม.....	83
13 การนำเงินกู้ไปพัฒนาอาชีพ.....	84
14 คุณลุงกวิน นิคมขุนทด กำลัง ไขว่ผลิผลที่เกิดจากเงินกองทุน.....	84
15 วิวเนื้อของคุณวิทยา จำปาศักดิ์ ที่ซื้อมาเพิ่มเติม.....	84
16 สมาชิกส่วนใหญ่ของหมู่บ้านจะประกอบอาชีพหลักคือทำการเกษตร.....	85
17 สมาชิกในชุมชนจะเข้าร่วมการประชุมชาวบ้าน ทุกๆ วันที่ 6 ของเดือน.....	85
18 การฝากเงินออมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์.....	85
19 การจัดเวทีเสวนาประชาคมระดับตำบล.....	86
20 แบ่งกลุ่มเสวนาตามกลุ่มอาชีพ.....	86
21 กลุ่มบัณฑิตและคณาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.....	86

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติที่ผ่านมามุ่งเน้นในการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมมากกว่าการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่งผลให้เกิดการอพยพแรงงานไปหางานนอกถิ่นฐานของตนเอง ทำให้สังคมเกิดความอ่อนแอ สภาพครอบครัวเกิดความแตกแยกเมื่อประเทศไทยประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจตกต่ำส่งผลให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9(พ.ศ.2545-2549) ได้ปรับปรุงปรัชญาเป้าหมายการพัฒนาเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยกลยุทธ์การยึดคนในพื้นที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมที่มีรากฐานมาจากพื้นฐานความเข้มแข็งของชุมชน รัฐบาลในยุคปัจจุบันจึงมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เปิดโอกาสให้ประชาชนที่ขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย เมื่อเข้าใจถึงสาเหตุของวิกฤติชาติว่าอยู่ที่การพัฒนาที่ทำลายฐานล่างของสังคม แนวทางแก้ไขก็ตรงไปตรงมาคือการเสริมฐานล่างของสังคมให้เข้มแข็ง ถ้าหมู่บ้านทั้ง 70,000 กว่าหมู่บ้านใน 7,000 กว่าตำบลเข้มแข็งทุกๆ ทาง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และจิตวิญญาณ ฐานของสังคมย่อมแข็งแรงรองรับสังคมข้างบนให้เติบโตไปได้มากอย่างมั่นคง(ประเวศ วะสี, www.1000000baht,2545) จึงถือเป็นนโยบายที่ดีที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารงบประมาณ ติดตาม ตรวจสอบกันเอง และเป็นการเปลี่ยนวิธีคิดจากการคิดข้างบนทำจากข้างบน มาเป็นการคิดจากฐานล่างทำจากฐานล่างโดยให้กองทุนหมู่บ้านสร้างพลังทางเศรษฐกิจแก่ผู้คือโอกาสให้คนในชุมชน มีสำนึกรักท้องถิ่น มีการกำหนดชะตากรรมตนเองกำหนดกฎระเบียบกันเอง (พีรพล ไตรทศาวิทย์, www.1000000baht,2545)

ในกรณีกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 19 เดือนมิถุนายน พ.ศ2544 และได้รับการจัดสรรโอนเงิน เข้ากองทุนหมู่บ้านจำนวนหนึ่งล้านบาท เมื่อวันที่ 25 เดือนกันยายน พ.ศ. 2544 เพื่อให้เป็นกองทุนหมุนเวียนที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน หากการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านไม่มีประสิทธิภาพ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการก็จะล้มเหลว

ดังนั้นจำเป็นต้องมีการติดตามประเมินผลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเกิดขึ้น โดยมีบัณฑิตในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและติดตามประเมินผลกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้กระบวนการประเมินเชิงระบบ(System Approach) มีรูปแบบการประเมินโครงการซึ่งตรงกับแบบจำลองซิพพ์ (CIPP Model) แล้วเขียนรายงานสรุปผลการประเมินในรูปแบบของสารนิพนธ์ (Substantive Report) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาชุมชน ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศชาติให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ ว่าสามารถดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางกระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์
3. เพื่อศึกษา และติดตามความคืบหน้าของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์
4. นำเสนอผลการประเมินโครงการต่อรัฐบาลตลอดจนข้อเสนอแนะ เพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนา เสริมสร้างการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

3. กรอบแนวคิดและทฤษฎี

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการติดตามประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ หมู่ที่ 3 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ต้นแบบแนวความคิดเชิงระบบ (System Model) ที่เรียกว่า CIPP Model เป็นตัววิเคราะห์ จากคำตัวแปร และตัวชี้วัดของการประเมินในครั้งนี้

C	ย่อมาจาก Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

การประเมินโครงการโดยใช้แบบจำลองซิพพ์ได้เน้นการตัดสินใจคู่ควบไปกับกิจกรรมการประเมินในทุกขั้นตอน กล่าวคือ ในขั้นของการประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation)

และการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจก่อนการนำโครงการไปปฏิบัติ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจในขณะที่กำลังดำเนินการโครงการ ส่วนการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการหาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ

4. วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการในกระบวนการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการผสมผสานทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ สามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การศึกษาทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ เพื่อกำหนดประเด็นในการประเมินโครงการ ได้อย่างชัดเจน

4.2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนการศึกษาแบบเจาะลึกรายกรณีของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

4.3 ใช้ CIPP Model วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ เพื่อเก็บข้อมูล

4.4 เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในระดับต่างๆ คือ

1) ข้อมูลระดับปฐมภูมิ (Primary Data Source)

- ข้อมูลบริบทชุมชน ได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์
- ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์

2) ข้อมูลระดับทุติยภูมิ (Secondary Data Source) ได้แก่

- ข้อมูล จปฐ.
- ระเบียบกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์
- ข้อมูลบัญชี 1-12 ปี ของสถานีอนามัยท่าช้าง
- แผนแม่บทชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหมูสี
- แบบสรุปการประเมินผลหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้าอย่างยั่งยืน(สคถ.ย)
- คู่มือสำหรับประชาชนในการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ทำให้ทราบถึงกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ ว่าสามารถดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางกระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์
3. ได้ทราบถึงความคืบหน้าในด้านการพัฒนาอาชีพการสร้างรายได้ลดรายจ่ายของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
4. รัฐบาลได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ เพื่อใช้ในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ หมู่ที่ 3 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการประมวลแนวคิด ทฤษฎี บทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนต่อการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้จัดทำสารนิพนธ์จึงได้ทำการศึกษาเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านของทางราชการ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ที่หมู่บ้าน ได้จัดทำขึ้น และเอกสาร บทความจากสื่อต่างๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านของทางราชการ

1.1 นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

เป็นการกล่าวถึงนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เป็นนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน เพื่อเป็นการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านกระบวนการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหา รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงหลักการสำคัญและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ จะใช้แนวทางนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น เป็นหลักในการประเมินด้านปัจจัยโครงการ (Input Evaluation)

1.2 ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ(2544) ได้กล่าวถึงระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ หมู่ที่ 3 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการประมวลแนวคิด ทฤษฎี บทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนต่อการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้จัดทำสารนิพนธ์จึงได้ทำการศึกษาเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านของทางราชการ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ที่หมู่บ้าน ได้จัดทำขึ้น และเอกสาร บทความจากสื่อต่างๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านของทางราชการ

1.1 นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

เป็นการกล่าวถึงนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เป็นนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน เพื่อเป็นการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านกระบวนการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหา รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการการเงินกองทุนของตนเอง นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงหลักการสำคัญและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ จะใช้แนวทางนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น เป็นหลักในการประเมินด้านปัจจัยโครงการ (Input Evaluation)

1.2 ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ(2544) ได้กล่าวถึงระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึง โครงสร้าง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผน ร่างกฎหมาย และการออกระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีประเด็นสำคัญ คือ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ โดยมีบทบาทหน้าที่ศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน ตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ทุกฝ่ายทราบถึง นโยบาย ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 9 หมวด โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป ว่าด้วยความหมายของคำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบไปด้วยคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการในระดับต่างๆ สมาชิกกองทุน และเงินฝาก เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคำต่างๆ ที่ตรงกัน

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะเป็นการกล่าวถึง ปรัชญา หรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในการกระจายอำนาจลงไปสู่ท้องถิ่น โดยการให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและการบริหารจัดการกองทุนด้วยตัวเอง ตลอดจนเพื่อเป็นการเกื้อกูลผลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชน ทำให้ชุมชน เกิดความเข้มแข็ง

หมวดที่ 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุน กล่าวได้พอสังเขป ดังนี้คือ กำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนราชการ สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด บูรณาการแผนงาน โครงการกิจกรรมงบประมาณ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการ ของกองทุน

หมวดที่ 4 คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด กล่าวได้พอสังเขป ดังนี้คือ รับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีการปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุนสนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการ จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่าง ๆ รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้คณะกรรมการทราบ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการสนับสนุนมอบหมาย

หมวดที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึงการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการคัดเลือกกันเองในแต่ละกองทุนจำนวน 15 คน และคณะกรรมการเป็นผู้คัดเลือกประธานคณะกรรมการกองทุน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน มีหน้าที่ในการบริหารจัดการ ตรวจสอบ ดูแลการจัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน การออกระเบียบข้อบังคับกองทุน โดยจะต้องไม่ขัดแย้งและเป็นไปตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด การรับสมาชิกและการพิจารณาอนุมัติเงินตามระเบียบรวมทั้งการจัดทำบัญชีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเงินกองทุน

หมวดที่ 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ ส่วนประกอบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องประกอบไปด้วย เงินและทรัพย์สิน ส่วนสมาชิกกองทุนประกอบไปด้วยบุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น โดยจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับกองทุน เกี่ยวข้องกับการประชุมผู้ถือหุ้น จะต้องมีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และคณะกรรมการสามารถเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้เมื่อจะต้องมีการขอมติจากที่ประชุม โดยในการประชุมแต่ละครั้งต้องมีสมาชิมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

หมวดที่ 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) เกี่ยวกับสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน สมาชิกที่จะขอผู้เงินจากกองทุน ต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอผู้ยืมเงิน ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้

พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวน ได้โดยทันที และในกรณีที่ผู้กู้ทำผิดสัญญาไม่ชำระคืน ต้นเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาผู้ขืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับ ตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้

2) เกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท หากเห็นว่าควรอนุมัติมากกว่านั้น ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ และการกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย

หมวดที่ 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ มีประเด็นสำคัญโดยสรุป ดังนี้

ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำรายงานการเงินตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดและส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการกำหนดภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของทุกปี ตลอดจนการจัดสรรกำไรสุทธิ เมื่อสิ้นปีทางบัญชี หากปรากฏว่าปีใดมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนสามารถนำกำไรสุทธิมาจัดสรรตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

หมวดที่ 9 บทเฉพาะกาล มีประเด็นสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1) เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้าน เรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือน ในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุน โดยผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือนจำนวน ไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ในส่วนของชุมชนเมืองให้ประชาชนคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่บ้าน จากนั้นคณะกรรมการกองทุนต้องดำเนินการยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุน และเปิดบัญชีเงินฝากของคณะกรรมการกองทุน ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันหลังจากได้รับเลือก

2) เกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุน เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการกองทุนเข้าดำรงตำแหน่ง ให้กรรมการกองทุนจับสลากออก จำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด

2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ที่หมู่บ้านได้จัดทำขึ้น

2.1 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์

ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- 1) สถานที่ตั้งกองทุน
- 2) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
- 3) แหล่งที่มาของกองทุน
- 4) คุณสมบัติของสมาชิกและการรับสมัครเข้าเป็นสมาชิก
- 5) การขาดจากการเป็นสมาชิก
- 6) ระเบียบการกู้เงินกองทุนและระยะเวลาชำระคืนเงินกู้
- 7) การคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1.5 บาทต่อเดือน และเบี้ยปรับในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.5 บาทต่อวัน

- 8) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

(เอกสารฉบับสมบูรณ์อยู่ในภาคผนวก)

2.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ รวมทั้งการให้ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ตามความเป็นจริงในด้านการเตรียมความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์ และความเข้าใจในการบริหารงานกองทุนของคณะกรรมการ

กองทุนหมู่บ้าน

- 4) ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน
- 7) การเปิดบัญชีเงินฝากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อรองรับการจัดสรร โอนเงิน

2.3 รายงานการศึกษาชุมชน ศักยภาพของชุมชนกับขนาดกองทุนเงินล้าน กรณีศึกษาหมู่บ้านท่ามะพร้าว

ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้กล่าวถึงศักยภาพของชุมชนบ้านท่ามะพร้าวที่มีผลต่อขนาดการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านท่ามะพร้าวไว้ว่า ศักยภาพของชุมชนบ้านท่ามะพร้าวที่เอื้ออำนวยต่อโครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ ความเข้มแข็งของชุมชน การที่หมู่บ้านท่ามะพร้าวมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งเป็นศูนย์รวมของสมาชิกในชุมชน มีความเข้าใจในปรัชญาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถนำความรู้มาถ่ายทอดให้กับสมาชิก

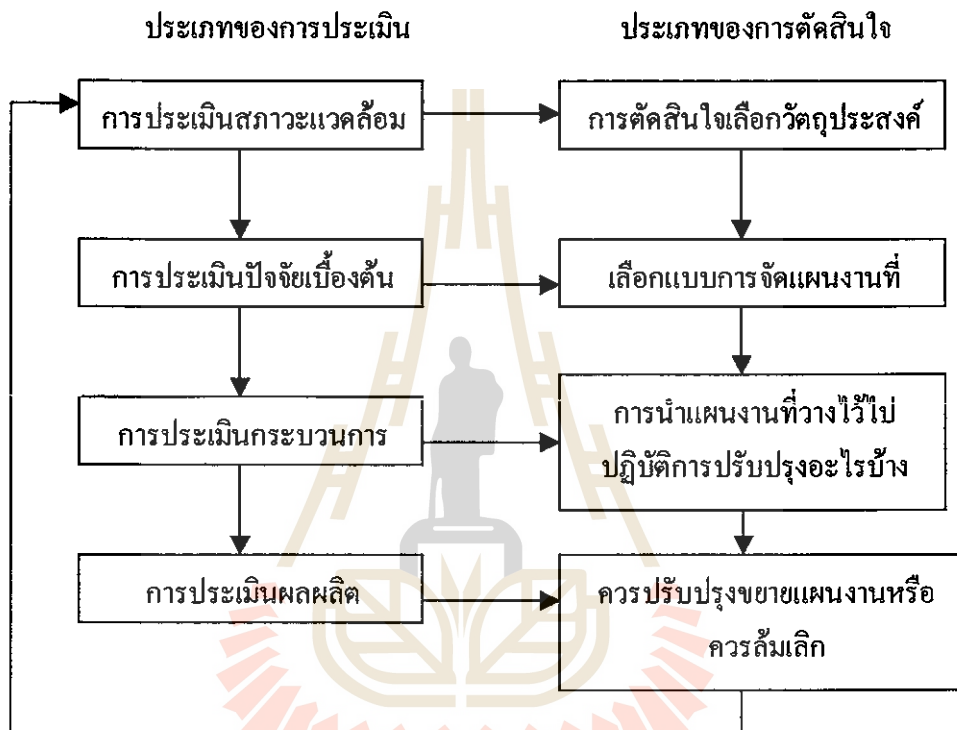
ในชุมชน เกิดความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติทำให้กระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเป็นไป ด้วยความเรียบร้อย กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างโปร่งใสทำให้ ได้คณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ขั้นตอนในการอนุมัติโครงการของ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเกิดความยุติธรรม การที่มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งจึงส่งผลให้สมาชิก ในชุมชนเกิดความสมัครใจ ร่วมแรงร่วมใจและเต็มใจที่จะเสียสละเวลาเพื่อทำงานให้กับส่วนรวม โดยปกติชุมชนมีประสบการณ์การทำงานในรูปแบบของกองทุนอยู่เดิมแล้ว เมื่อมีการจัดตั้งกองทุน หมู่บ้าน จึงสามารถนำเอาประสบการณ์จากการทำงานเข้ามาประยุกต์ใช้ โดยปรับเปลี่ยนวิธีการ ให้เหมาะสมต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สภาพความเป็นอยู่ ของชุมชนเป็นแบบสังคมของคนในชนบทอยู่กันแบบเครือญาติมีความสนิทสนมใกล้ชิดกัน คณะ กรรมการกองทุนจึงสามารถรู้ถึงภูมิหลังของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน ได้เป็นอย่างดี เพื่อใช้เป็น ข้อมูล การตัดสินใจในการอนุมัติเงินกองทุนให้แก่สมาชิก จึงทำให้เกิดกระบวนการร่วมกัน ตรวจสอบ ดูแล ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างยั่งยืน กล่าวโดย สรุปลงได้ว่า หมู่บ้านท่ามะพร้าวเป็นชุมชนที่มีการพัฒนาการที่เข้มแข็งชุมชนหนึ่งซึ่งถือว่าเป็น ศักยภาพของชุมชนที่มีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้ (อรุณ รัตมีสุนทรทรงกุล ,2545)

3. เอกสาร บทความจากสื่อต่างๆ

สมชาย คงเมือง,พรชัย ตั้งวิคชัยภัก และวงษ์วิวัฒน์ พันประสิทธิ์เวช (2544) ได้แสดง ทัศนะเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล ไว้ว่าการประเมินแบบชีพฟ์ เป็นการประเมิน แนวตัดสินใจ ซึ่งเน้นความสำคัญของการเชื่อมโยงระหว่างการวิจัยประเมินผลกับการตัดสินใจ ซึ่งเน้นความสำคัญของการเชื่อมโยงระหว่างการวิจัยประเมินผลกับการตัดสินใจของนักบริหาร การวิจัยประเมินผลแนวนี้ให้ความสนใจต่อการจัด โครงสร้างในลักษณะที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ ต่อการตัดสินใจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจของนักบริหาร การวิจัยประเมินผล แนวนี้ผู้ที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ คือ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และคนอื่นๆ อีกหลายคน รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์เป็นรูปแบบที่ได้รับความสนใจจากนักประเมินผลในปัจจุบันเป็น อย่างมาก สตัฟเฟิลบีม และ ชิงคฟีลด์ (Stufflebeam and Shinkfield.) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการ ประเมินไว้ว่า การวิจัยประเมินผล คือ กระบวนการจำแนกการ ได้รับและการจัดหาข้อมูล ข้อเสนอเทศ ที่ เป็นประโยชน์สำหรับการวินิจฉัยเกี่ยวกับทางเลือก

สำราญ มีแจ้ง และสุพิศกร์ พิบูลย์ (2544) ได้กล่าวถึงแบบจำลองชีพฟ์ และสภาพการใช้ แบบจำลองไว้ว่า แบบจำลองชีพฟ์ (CIPP Model) ได้รับการพัฒนาขึ้น โดย D.L. Stufflebeam

และคณะ ภายใต้การนิยามความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ มีลักษณะเป็น กรอบความคิดในเชิงประเมินที่เด่นชัดในแง่ของการชี้แนะขั้นตอน ในการประเมินคู่ควบไปกับการ ตัดสินใจประเภทของการประเมิน และประเภทของการตัดสินใจ ในแบบจำลองแสดงได้ดังแผน ภาพต่อไป (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ,2525)

ลักษณะการประเมินตามแผนภาพข้างต้น จะเห็นได้ชัดเจนว่า แบบจำลองซิทพ์ได้เน้นการตัดสินใจควบคู่ไปกับกิจกรรมการประเมินในทุกขั้นตอน กล่าวคือ ในขั้นของการประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) และการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจก่อนการนำโครงการไปปฏิบัติ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจในขณะที่กำลังดำเนินการ โครงการ ส่วนการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการหาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเมื่อเสร็จสิ้น โครงการ ซึ่งโดยนัยดังกล่าวนี้ แบบจำลองซิทพ์จะมีคุณค่ามากยิ่งขึ้นก็โดยเงื่อนไขของการใช้แบบจำลองควบคู่ไปกับการบริหารงานในลักษณะของ "แบบจำลองเพื่อการบริหารงาน" นั่นคือ ควรใช้แบบจำลองนี้กับโครงการที่กำลังจะเริ่มต้นหรือกำลังดำเนินการอยู่

ทีมงานศึกษาหมู่บ้านนาร่อง สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (2544) ได้ทำการศึกษาหมู่บ้านต้นแบบ เพื่อมาประกอบการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านเพื่อรองรับการดำเนินงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบผลสำเร็จ ดังนี้ กองทุนหมู่บ้าน คือ โอกาสที่เปิดให้กับชาวบ้านได้มาร่วมแรงร่วมใจกัน สร้างพลังของชุมชน โอกาสดังกล่าวนี้หากได้มาแล้วจัดการไม่ดี ก็จะเป็นการเพิ่มหนี้ให้กับประเทศ และทำให้ความสามัคคีและการพึ่งพาตนเองที่ชุมชนเคยมีอยู่ ถูกทำลายลง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ ต้องไม่รับแรงกดดันการเพียงเพื่อให้หมู่บ้านได้รับเงินล้านตามๆ กันไป การให้ชุมชนค่อยๆ เรียนรู้กระบวนการพัฒนา โดยการศึกษาจากหมู่บ้านต้นแบบ เพื่อมาประกอบการเตรียมความพร้อมในชุมชนตนเอง จะทำให้เกิดประโยชน์มากกว่า หมู่บ้านที่เหมาะสมสำหรับการเป็น "หมู่บ้านต้นแบบ" มีจุดร่วมซึ่งเป็นจุดแข็ง ต่างๆ ดังนี้

1. มีพัฒนาการที่เริ่มต้นมาจากชุมชน
2. มีผู้นำที่โดดเด่นและหลากหลาย
3. กลุ่มกิจกรรมต่างๆ มีประสิทธิภาพ
4. มีประสิทธิภาพในการบริหารกองทุน
5. มีความสามารถในการดำเนินธุรกิจชุมชน
6. มีรูปธรรมของการพัฒนา
7. มีความพร้อมใจ และยินดีเสียสละเวลา

นอกจากนี้ ทางทีมงานยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำโครงการกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้ เมื่อเงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ลงไปถึงหมู่บ้านแล้วสิ่งที่จะต้องให้ความสนใจต่อไป คือทำอย่างไรที่จะทำให้เงินก้อนนี้เป็นเครื่องมือสนับสนุนกิจกรรมดีๆ หรือเกิดประโยชน์สูงสุดในชุมชน โครงการเพื่อขอกู้เงินกองทุน 1 ล้านบาท ที่ดี จึงไม่ใช่คิดเพียงแค่ว่า ทำแล้วใช้เงินคืนได้ หรือมีผลกำไรหลายๆ แต่จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมุ่งสู่ แนวทางการพึ่งพาตนเองและการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน

ปรีดี โชติช่วง (2544) ได้กล่าวถึง กองทุนหมู่บ้านทุนแห่งจิตวิญญาณและการแบ่งปัน ดังนี้ กองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายที่จะต้องทำให้เกิดเป็นรูปธรรมและประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการยอมรับว่ามีความเป็นเจ้าของ กองทุนหมู่บ้านร่วมกัน ทำให้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหนช่วยกันดูแลรักษาไว้เสมือนหนึ่งเป็นการประกาศเกียรติบัตรของชุมชนให้คนทั่วไปได้รับรู้ว่า ชุมชนมีความสามัคคีเข้มแข็ง

หลังจากที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้ทำการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน ในระดับต่างๆ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการประเมินในครั้งนี้ ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เอกสารจากทางราชการ ช่วยให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น นโยบายหลักการของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลการกำหนดตัวแปร และตัวชี้วัด ของการประเมินโครงการในครั้งนี้

2. เอกสารที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ ทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้ทราบถึงรายละเอียดต่างๆ ในกระบวนการได้มาซึ่งการจัดตั้งกองทุน การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนกระบวนการจัดทำกฎระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน

3. เอกสารจากสื่อต่างๆ ทำให้ทราบถึงผลการศึกษาชุมชนในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ รวมทั้งทำให้เกิดความเข้าใจในด้านการประเมินเชิงระบบ ตลอดจนกรอบความคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการในครั้งนี้ คือแบบจำลองซีพีพี (CIPP Model) เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำแนวคิดต่างๆ เหล่านั้นมาปรับเปลี่ยน ให้มีความเหมาะสมกับสภาพชุมชนบ้านท่ามะปรางค์ ภายใต้การกำหนดตัวแปร และตัวชี้วัด ตามสภาพความเป็นจริง และความเหมาะสม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ เป็นเนื้อหาสำคัญประกอบไปด้วย วิธีการประเมินโครงการ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้วัดของการประเมินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนและชุมชนเมือง เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาถึงรูปแบบการประเมินต่างๆ มากมาย อาทิ แนวคิดการประเมินของ โพรวัส (Provus's Discrepancy Evaluation) แนวคิดของสเตรก (Stake) สคริฟเวน (Scriven) เป็นต้น แต่ในการประเมินครั้งนี้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้ใช้แบบจำลองซีพีพี (CIPP Model) เป็นแบบจำลองในการประเมิน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) วิธีการประเมินโครงการ มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1.1 ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยอาศัยแนวความคิดการประเมินเชิงระบบ ซึ่งตรงกับแบบจำลองซีพีพี CIPP Model เป็นตัวแบบของการประเมินโครงการ ประกอบด้วย

- 1) การประเมินบริบทชุมชน (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อใช้ประกอบการคาดการณ์ผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การประเมินตัวป้อนเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของปัจจัยเบื้องต้น ความพอเพียงของทรัพยากร ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนว่าจะช่วยให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เพื่อหาจุดอ่อนของโครงการเพื่อการเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งมีข้อมูลเสนอแนะแก่สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนให้สามารถนำเงินมาลงทุนประกอบกิจการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการจัดเวทีเสวนา เวทีชาวบ้าน เวทีประชาคมในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล การประเมินผลที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบ

ผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และผลกระทบมีอะไรบ้าง

แผนภาพ แสดงองค์ประกอบภายใน ของกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์
ในรูปแบบของ CIPP Model ซึ่งมีส่วนประกอบ ดังนี้

ที่มา : คัดแปลงมาจากแผนภูมิระบบการทำงานของโครงการ ชุดวิชาสารนิพนธ์ (2545)

จากแผนภูมิแสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ และการดำเนินกิจการของผู้กู้ ในการประเมินต้องทำการใน 2 หน่วยระบบย่อย ได้แก่

หน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า(Input หรือ I) กระบวนการทำงาน(Process หรือ C) และผลผลิต(Product หรือ O) ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏในแผนภูมิ

หน่วย ระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ซึ่งมีส่วนประกอบคล้ายกับหน่วยระบบ A คือ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า(Input หรือ I) กระบวนการทำงาน(Process หรือ C) และผลผลิต(Product หรือ O) ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏในแผนภูมิ

นอกจากการประเมิน 2 หน่วยระบบย่อยดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้จัดทำสารนิพนธ์จะต้องประเมินสภาวะแวดล้อม หรือบริบทของหมู่บ้าน(ระบบ C) ซึ่งเป็นบริบทของหน่วยระบบ A และ B ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน อาทิ ประสิทธิภาพเป็นมาของหมู่บ้าน สภาวะทางเศรษฐกิจในชุมชน และลักษณะการดำเนินชีวิตของผู้คน ในชุมชน

1.2 เป็นการประเมินเฉพาะกรณีกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ หมู่ที่ 3 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีระยะเวลาการดำเนินการ 10 เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2544 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2545

1.3 เป็นการประเมินตามรายงาน สภาพความเป็นจริงของหมู่บ้าน (Authentic Evaluation) มีการกำหนดวัตถุประสงค์พร้อมตัวชี้วัดจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาของกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ โดยการชี้วัดวัตถุประสงค์การดำเนินโครงการเป็นหลัก เพื่อคาดการณ์ผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านว่ามีโอกาสประสบผลสำเร็จหรือไม่ โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้ ทั้ง 2 ประเภท คือ

- การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis of Data) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลที่เป็นจำนวน หรือปริมาณ ในพื้นที่เป้าหมาย อาทิ จำนวนประชากรทั้งหมดในหมู่บ้าน จำนวนเงินที่ปล่อยกู้ จำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

- การวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพ (Qualitative Analysis of Data) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเขียนบรรยายความคิดเห็น แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเอาไว้ในตอนท้ายของการประเมิน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต แล้วนำมาจัดกลุ่มจำแนกประเภทของข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องตามเกณฑ์ และวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง(Population and Simple)

การประเมินโครงการครั้งนี้ จะเป็นการประเมินใน 3 หน่วยระบบย่อย ได้แก่ ประเมินการบริหารจัดการและส่งเสริมแนะนำผู้กู้(หน่วยระบบ A) กับ การประเมินการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย(หน่วยระบบB) และบริบทของหมู่บ้าน(หน่วยระบบ C) ดังนั้นการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จึงมีความแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับหน่วยระบบที่ต้องการประเมิน ดังจะกล่าวในรายละเอียด ต่อไปนี้

2.1 ประชากร(Population)

2.1.1 ประชากรของหน่วยระบบ A ได้แก่

- 1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์
- 2) สมาชิกส่วนที่ไม่ได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน
- 3) หัวหน้าครอบครัว หรือตัวแทน ครัวเรือนละ 1 คน

2.1.2 ประชากรของหน่วยระบบ B ณ ช่วงเวลาที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์กำลังศึกษาอยู่ ได้แก่ สมาชิกผู้กู้เงินกองทุน จำนวน 55 ราย

2.1.3 ภาพรวมของบริบท หรือสภาพแวดล้อมบ้านท่ามะปรางค์ (ระบบ C) ประชากรของระบบ C ได้แก่

- 1) ผู้นำชุมชน
- 2) ผู้สูงอายุ หรือผู้อาวุโสในหมู่บ้านท่ามะปรางค์
- 3) ผู้นำกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง(Sample)

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างของหน่วยระบบ A ได้แก่

1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ จำนวน 15 คน
 2) สมาชิกส่วนที่ไม่ได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 50 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 99 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนสมาชิกส่วนที่ไม่ได้กู้เงินกองทุน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3) หัวหน้าครอบครัว หรือตัวแทน ครัวเรือนละ 1 คนทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan จำนวน 108 หลังคาเรือน จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 154 หลังคาเรือน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม(Cluster Random Sampling)

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างของหน่วยระบบ B ได้แก่ สมาชิกผู้กู้เงินกองทุน จำนวน 55ราย สามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ตามลักษณะการประกอบอาชีพได้ 4 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มเกษตรกรกรม	จำนวน	31	คน
2) กลุ่มค้าขาย	จำนวน	10	คน
3) กลุ่มหัตถกรรมฝีมือ	จำนวน	2	คน
4) กลุ่มอื่นๆ	จำนวน	12	คน

2.2.3 กลุ่มตัวอย่างภาพรวม ของบริบท หรือสภาพแวดล้อมบ้านท่ามะปรางค์ (ระบบ C) โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling) ได้แก่

- 1) ผู้ใหญ่บ้านท่ามะปรางค์
- 2) ผู้อาวุโสในหมู่บ้านท่ามะปรางค์ ชาย 1 คน หญิง 1 คน
- 3) ผู้นำกลุ่มต่างๆ ภายในหมู่บ้าน จำนวน 4 คน ได้แก่
  - ประธานกองทุนหมู่บ้าน
  - ประธาน อสม.
  - สมาชิก อบต.
  - ประธานกลุ่มสตรี-แม่บ้าน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร ตัวชี้วัดการประเมิน โครงการ จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถกล่าวได้โดยสรุปได้ว่า ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการ บริหารกองทุน(หน่วยระบบ A) กับตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินงานของผู้ดูแลราย(หน่วยระบบB) รวมทั้งตัวแปรและตัวชี้วัดบริบท หรือสภาพแวดล้อม ของหมู่บ้าน ซึ่งเราเรียกว่า ระบบ C ต่างก็มีความเชื่อมโยงกัน ด้วยเหตุนี้การประเมินความสำเร็จ ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น จำเป็นต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบย่อย และสภาพแวดล้อมของทั้ง 2 หน่วยระบบย่อย ซึ่งมีตัวแปรและตัวชี้วัด ดังนี้

3.1 ตัวแปรและตัวชี้วัดของบริบทหมู่บ้านท่ามะปรางค์ (ระบบ C) ได้แก่

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
C1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	- มีสภาพภูมิศาสตร์เอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร - การพัฒนาด้านสาธารณสุข
C2 ลักษณะการประกอบอาชีพ	- มีการประกอบอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้นในชุมชน - ประชาชนในหมู่บ้านมีการใช้หลักเศรษฐกิจแบบพอเพียง
C3 ผู้นำชุมชน	- ผู้นำมีคุณธรรม มีความยุติธรรม - ผู้นำมีความสามัคคี

C4 สภาพเศรษฐกิจในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - มีรายได้จากภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น - จำนวนครอบครัวที่สามารถพึ่งพาตนเองได้
C5 วัฒนธรรมในท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - การทำบุญและการจัดงานประเพณี โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลาง - ภาษาที่ใช้ในหมู่บ้าน
C6 สภาพปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> - ทำเลที่ตั้งของหมู่บ้าน มีความเอื้ออำนวยในการประกอบอาชีพ - การขยายตัวของชุมชน - จำนวนประชากรในหมู่บ้าน
C7 ความเข้มแข็งของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน - การร่วมแรงร่วมใจพัฒนาหมู่บ้าน - มีการจัดประชุมชาวบ้าน - จำนวนสมาชิกในชุมชนที่เข้าร่วมการประชุมประจำเดือน
C8 จำนวนประชากร	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนประชากรที่มีช่วงอายุที่อยู่ระหว่างวัยทำงาน
C9 ลักษณะการดำเนินชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> - อาชีพในอดีตที่ยังพบเห็นได้ในปัจจุบัน - ความเป็นอยู่อย่างพอเพียง

3.2 ตัวแปรและตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B ได้แก่

ปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
I1 เงินที่กู้ได้	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนเงินที่กู้ได้มีความเหมาะสมกับโครงการ - การนำไปใช้ ตรงตามวัตถุประสงค์
I2 ประสิทธิภาพในการทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนผู้ที่นำเงินไปลงทุนต่อยอดโครงการเดิม - จำนวนผู้ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในโครงการเดิม - จำนวนผู้ผู้ที่ประสบปัญหาในโครงการเดิม
I3 เทคนิควิธีทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกกองทุนมีประสบการณ์ - การนำหลักภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้กู้

I4 แรงงาน	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้แรงงานในครัวเรือน - การจ้างแรงงานในชุมชน
I5 ความมุ่งมั่น	<ul style="list-style-type: none"> - ความตั้งใจจริงในการประกอบอาชีพ - มีการแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ
ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)	
ตัวแปร	ตัวชี้วัด
P1 การทำกิจการถูกวิธี	<ul style="list-style-type: none"> - มีการทำงานตามขั้นตอน อย่างเป็นระบบ - ผลผลิตขายได้ราคาดี
P2 การหาตลาดที่ดี	<ul style="list-style-type: none"> - การรวมกลุ่ม เพื่อจัดจำหน่ายผลผลิต - มีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน
P3 การทำบัญชี	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำบัญชีอย่างครบถ้วน
P4 การวิเคราะห์ประเมิน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการคาดคะเนราคาผลผลิตล่วงหน้า - ทำการวางแผนการผลิต โดยใช้ข้อมูลการตลาด
P5 การรวมกลุ่ม เพื่อดำเนินกิจการ	<ul style="list-style-type: none"> - มีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน
ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)	
O1 ผู้ผู้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนครัวเรือนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้เพิ่มขึ้น - ภาระหนี้สินของสมาชิกลดลง
O2 การกระจายรายได้ในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ด้อยโอกาสมีเงินลงทุนประกอบอาชีพ
O3 ผู้ผู้มีโอกาสขยายกิจการ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เพิ่มกำลังการผลิต - ผู้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น
O4 การพัฒนาอาชีพของผู้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ให้นำเงินมาลงทุนต่อยอดโครงการเดิม - เกิดอาชีพเสริมรายได้ให้กับผู้
O5 กระบวนการวางแผนการผลิต	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน
O6 ผู้พึ่งพาตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนผู้ที่ยังดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน

3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A ได้แก่

ปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)	
ตัวแปร	ตัวชี้วัด
I1 นโยบายของรัฐบาล	- ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน - ทักษะคิดของสมาชิกในชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
I2 เงิน 1 ล้านบาท	- มีการก่อตั้งกองทุนหมู่บ้าน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน - จำนวนผู้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
I3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	- มีคณะกรรมการกองทุน - จำนวนคณะกรรมการกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนตามระเบียบ
I4 ผู้สมัครขอกู้	- จำนวนผู้ขอกู้ - จำนวนผู้กู้ได้
I5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	- มีการร่วมจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน - ความถูกต้อง และชัดเจนของระเบียบกองทุน
I6 ศักยภาพของหมู่บ้าน	- ผู้นำ มีความรู้ ความสามารถ - ความสามัคคีของคน ในหมู่บ้าน - ประสิทธิภาพอีโอมทรัพย์ของหมู่บ้าน
ตัวชี้วัดกระบวนการ(Process Indicator)	
ตัวแปร	ตัวชี้วัด
P1 การคัดเลือกผู้กู้	- มีระเบียบการกู้ และขอกู้ - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - ความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ในการคัดเลือกผู้กู้ - ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนได้รับการพิจารณา
P2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	- ประชาชนได้รับความรู้ ในการทำธุรกิจจาก ข้าราชการ เจ้าหน้าที่พัฒนากร
P3 การจัดสรรผลประโยชน์	- จำนวนยอดเงินกองทุนสะสม จาก 1 ล้านบาท - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
P4 การทำบัญชี	- มีการจัดทำบัญชีต่างๆ ครบถ้วน ถูกต้อง

P5 การเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	- กลุ่มสมาชิกผู้ที่มีโอกาสพบปะ พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
P6 การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	- มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน - มีการรับเงินฝาก
ตัวชี้วัดผลผลิต(Product Indicator)	
O1 จำนวนผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้	- จำนวนผู้ขอกู้ - จำนวนกลุ่มสมาชิก แยกตามลักษณะการประกอบอาชีพ
O2 ยอดเงินให้กู้	- จำนวนเงินที่ปล่อยกู้ - จำนวนดอกเบี้ยจากเงินที่ปล่อยกู้
O3 กองทุนสะสมของหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนในหมู่บ้าน - ยอดเงินสะสมของกองทุน
O4 การพัฒนาอาชีพ	- จำนวนผู้ผู้นำเงิน ไปพัฒนาอาชีพ - เกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในหมู่บ้าน
O5 ความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้าน	- มีความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง - สมาชิกเห็น โอกาสในการ ใช้เงินกองทุนที่ถูกต้อง

4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินกองทุนหมู่บ้าน เป็นการ ใช้เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่

4.1 แบบสำรวจตามแบบรายงานต่างๆ (บร. 1 – 12) ประกอบด้วย

- 1) บร.1   แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- 2) บร.2   แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- 3) บร.3   แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทศนคตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
- 4) บร.4   แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- 5) บร.5   แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

- 6) บร.6 แบบรายงานผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและกองทุนเมือง
- 7) บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน
- 8) บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- 9) บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- 10) บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนในหมู่บ้าน
- 11) บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- 12) บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

4.2 กล้องถ่ายภาพดิจิทัล (Digital Camera) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกภาพกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของชุมชนทางด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคในด้านต่างๆ ตลอดจนการใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามผลการประกอบกิจการของผู้กู้เงินกองทุน

4.3 แผนที่หมู่บ้านท่ามะปรางค์

5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ประกอบไปด้วยหลายวิธี ได้แก่

- 5.1 การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ
- 5.2 การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม ตลอดระยะเวลา 10 เดือน ต่อความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในหมู่บ้านท่ามะปรางค์ แล้วทำการจดบันทึก
- 5.3 การสนทนากลุ่มตามลักษณะกลุ่มอาชีพเดียวกัน ได้แก่ อาชีพค้าขาย อาชีพปลูกพืช อาชีพเลี้ยงสัตว์
- 5.4 การจัดเวทีชาวบ้าน ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน
- 5.5 การจัดเวทีประชาคมตำบลทำให้ท้องถิ่นเกิดเครือข่ายกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
- 5.6 ข้อมูลมือสอง ได้แก่ ข้อมูล จปฐ. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ ข้อมูลบัญชี 1-12 ปีของสถานีอนามัยท่าช้าง แผนแม่บทชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหมู่สี่ แบบสรุปการประเมินผลหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้าอย่างยั่งยืน(สคถ.ย) คู่มือสำหรับประชาชนในการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
- 5.7 ศึกษาเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ บัญชีคุมลูกหนี้รายตัว บัญชีเงินออม

บันทึกการประชุมหมู่บ้านประจำเดือน แบบประเมินการเตรียมความพร้อมหมู่บ้าน เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ตัวชี้วัดด้านความเข้มแข็งของชุมชน

5.8 รวบรวมข้อมูลจาก Internet อาทิ www.rajabhat.ac.th , www.1000000baht.com , www.grad.nu.ac.th และ www.bannok.com

(รายละเอียดเพิ่มเติม อยู่ในบรรณานุกรม หน้าที่ 67)

6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกันแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้ในการตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ในบทที่ 1 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูล โดยยึดตามวัตถุประสงค์การประเมินโครงการเป็นหลัก เพื่อใช้ในการตอบคำถามการประเมิน
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงระบบ(System Analysis) โดยการประเมินการทำงานของหน่วยระบบย่อยทั้ง 3 ระบบ คือ ระบบการบริหารจัดการและส่งเสริมแนะนำผู้กู้(หน่วยระบบ A) ระบบการประเมินการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย(หน่วยระบบ B) และบริบทชุมชน (หน่วยระบบ C)

- 3) พิจารณาจากตัวแปร และตัวชี้วัดในแต่ละหน่วยระบบย่อย
- 4) ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้ม หรือขนาดของกองทุนเงินล้าน ว่าจะเป็นไปได้ในทิศทางใด
- 5) นำเสนอในรูปแบบของสารนิพนธ์(Substantive Report) เพื่อประกอบการศึกษาชุดวิชาสารนิพนธ์ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีทั้งหมด 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ กรอบแนวคิดและทฤษฎี วิธีการดำเนินการ และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านของทางราชการ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ที่หมู่บ้าน ได้จัดทำขึ้น และเอกสารบทความจากสื่อต่างๆ

บทที่ 3 วิธีการประเมินโครงการ เป็นการนำเสนอวิธีการประเมินโครงการ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้วัดของการประเมินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ เป็นการนำเสนอถึงผลการประเมินโครงการ ทั้ง 3 หน่วยระบบ คือ หน่วยระบบ A,B,C และสรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดทำ สารนิพนธ์

บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปและอภิปรายผลทั้ง 3 หน่วยระบบ คือ หน่วยระบบ A,B,C หัวข้อสุดท้ายจะเป็นข้อเสนอแนะของผู้จัดทำสารนิพนธ์ ในการใช้ผลวิจัย เพื่อการวิจัยและพัฒนา และข้อเสนอแนะในการค้นคว้าวิจัยต่อไป

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์ในบทนี้ เป็นการนำเสนอถึงผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปร่าง ภายใต้กรอบความคิดทฤษฎี ซีพีพี โมเดล (CIPP Model) ประกอบด้วย ผลการประเมินบริบทชุมชนบ้านท่ามะปร่าง(ระบบ C) ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม (หน่วยระบบ A) ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้(หน่วยระบบ B) และการรายงานผลการประเมิน ตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำสารนิพนธ์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้านท่ามะปร่างเป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีประวัติศาสตร์ความเป็นมา คือ บรรพบุรุษของชาวบ้านท่ามะปร่าง ได้อพยพย้ายถิ่นมาจากบ้านหมูสี และบ้านกุดคด้า ซึ่งเป็นชุมชนที่เคยอพยพลงมาจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้สำรวจภูมิประเทศที่เป็นป่าดงร้างว่างเปล่า เห็นว่ามีทำเลที่เหมาะสมที่จะตั้งถิ่นฐาน เพราะเป็นที่ราบอยู่ท่ามกลางหุบเขา อีกทั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำ จึงได้หักล้างทางพงปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านในปัจจุบัน เดิมทีมีจำนวน 7 หลังคาเรือน กาลต่อมา มีราษฎรอพยพมาสมทบทำให้มีจำนวนบ้านเรือนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ กระทั่งปี พ.ศ.2465 จึงได้แยกออกมาจากบ้านกุดคด้าเพื่อตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่ มีชื่อว่าหมู่บ้านท่ามะปร่าง สืบเนื่องจากตรงบริเวณทำนน้ำของหมู่บ้านมีต้นมะปร่างขนาดใหญ่หักโค่นลงมา ชาวบ้านมักจะเรียกทำน้ำนั้นว่าท่ามะปร่าง จึงเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน “ท่ามะปร่าง” มาจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 1 สรุปประวัติศาสตร์บ้านท่ามะปรังค์

ปี พ.ศ.	เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น
2428	มีบ้าน 7 หลังคาเรือน เป็นชาวบ้านที่อพยพมาจากบ้านกุดคล้า และบ้านหมูสี นำโดย นายพรมมา นายปิ่น นายศรี นายสมบุรณ์ และนายเคน ซึ่งมาตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มแรก ประกอบด้วยอาชีพปลูกพริก ปลูกถั่ว และทำนา มีทางสัญจรเป็นทางเกวียน
2465	มีบ้าน 30 หลังคาเรือน ตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่ โดยแยกออกมาจากบ้านกุดคล้า มีการก่อสร้างถนนลูกรังแทนทางเกวียน ชาวบ้านมีอาชีพทำนาเพาะปลูกพืชไร่พืชสวน
2518	มีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านเป็นครั้งแรก
2527	มีการก่อสร้างถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน และตัดถนนเชื่อมกับถนน รพช. ทางทิศใต้ของหมู่บ้าน
2536	ก่อสร้างสะพาน คสล.ข้ามคลอง ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน ก่อสร้างแนวป้องกัน คลังพัง ก่อสร้างศูนย์ข้อมูลประจำหมู่บ้านและใช้เป็นที่ประชุมชาวบ้าน
2537 ถึง	ก่อตั้งกลุ่มสตรี-แม่บ้าน เพื่อส่งเสริมการถนอมอาหารและผลิตผลทางการเกษตร มีคู่สาย
2538	โทรศัพท์เข้าถึงหมู่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ยื่นเรื่องดำเนินการร้องขอไปยังองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย เกิดอาชีพใหม่ในหมู่บ้าน ชาวบ้านที่ว่างเว้นจากการเพาะปลูก ก็จะไปรับจ้างตามโรงแรม รีสอร์ท และเป็นแคทตี้ตามสนามกอล์ฟ
2539	มีบ้าน 223 หลังคาเรือน มีถนนลาดยางตามถนนสายหลักในหมู่บ้านครบทุกสาย
2541	มีบ้านเหลือ 115 หลังคาเรือน เนื่องจากมีการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ คือหมู่บ้านคลองเพล
2542	มีการจัดสรรที่ สปก. ให้เป็นที่อยู่อาศัยของราษฎรที่มีครอบครัวแต่ไม่มีที่อยู่อาศัย เป็นของตนเอง จำนวน 11 ไร่
2543	มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหลังคาเรือน มีการสร้างบ้านพักอาศัยของราษฎรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินให้ จำนวน 39 หลังคาเรือน เรียกว่าค้มนบ้านใหม่ท่ามะปรังค์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน
2544	มีการก่อสร้างถังประปาขนาดใหญ่ของกรมอนามัย ส่งผลให้ชาวบ้านมีน้ำประปาใช้ครบทุกหลังคาเรือน ผ่านการประเมินหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้าอย่างยั่งยืน(สค.ย.) ตามนโยบายของนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา จัดตั้งกองทุนเงินหนึ่งล้านบาท
2545 (ปัจจุบัน)	มีบ้านทั้งหมด 154 หลังคาเรือน ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากบ่อขยะของ อบต.หมูสี จึงเข้าชื่อร้องเรียนประธานกรรมการบริหาร อบต.หมูสี เพื่อดำเนินการแก้ไข

1.2.3 การขยายตัวของชุมชน

ในอดีต การตั้งบ้านเรือนจะตั้งอยู่กันเป็นกลุ่มติดกับคลองลำตะคอง มีที่สวนไร่นา อยู่โดยรอบหมู่บ้าน ลักษณะบ้านส่วนมากจะเป็นแบบหมู่บ้านในชนบทอีสาน โดยทั่วไป คือ ยกได้สูง ชั้นเดียว และมีจะสร้างค้ำไม้ทั้งหลัง ต่อมาเมื่อมีถนนลาดยางตัดผ่านทางทิศใต้ของหมู่บ้านและได้มีการตัดถนนลูกรังเชื่อมเข้ามายังหมู่บ้านทำให้ชุมชนขยายตัวออกมาสร้างบ้านเรือน ติดกับถนนสายหลักในหมู่บ้าน และนอกหมู่บ้านมากขึ้น เมื่อมีการกระจายตัวของบ้านเรือน ประกอบกับ มีจำนวนบ้านเรือนเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องแยกออกไปเป็น 2 หมู่บ้าน เมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยยึดเอาคลองลำตะคองเป็นตัวแบ่งเขตหมู่บ้าน กล่าวคือ กลุ่มหมู่บ้านที่อยู่ทางทิศ ตะวันออกของคลอง ยังคงเป็นเขตของหมู่บ้านท่ามะปรางค์ และกลุ่มบ้านที่อยู่ทางทิศตะวันตกของ คลอง ก็จะเป็นเขตของหมู่บ้านที่แยกตัวออกไปใหม่ คือ หมู่บ้านคลองเพล

1.3 เศรษฐกิจภาพรวมทั้งหมู่บ้าน

แสดงถึงการประกอบอาชีพและรายได้จากการขายผลผลิตของคนในชุมชน แบ่งแยกตามลักษณะการประกอบอาชีพ ได้ดังนี้

- ทำไร่ข้าวโพด	จำนวน 24 ครอบครัว	ได้ผลผลิต	1,176,000	บาท/ปี
- เลี้ยงวัวเนื้อ	จำนวน 3 ครอบครัว	ได้ผลผลิต	75,000	บาท/ปี
- ทำสวนมะขามหวาน	จำนวน 1 ครอบครัว	ได้ผลผลิต	8,000	บาท/ปี
- ทำสวนมะม่วง	จำนวน 4 ครอบครัว	ได้ผลผลิต	3,600	บาท/ปี
- กลุ่มผลิตน้ำพริกเผา	จำนวน 8 ครอบครัว	ได้ผลผลิต	12,000	บาท/ปี
- หมู่บ้าน Home Stay	จำนวน 8 ครอบครัว	มีรายได้	6,000	บาท/ปี
- ร้านค้าขายของชำ	จำนวน 5 ครอบครัว	มีรายได้	900,000	บาท/ปี

1.4 ระบบสังคมวัฒนธรรม

1.4.1 ระบบเครือญาติ

ความเป็นอยู่ในชุมชน เป็นแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แตกต่างจากสังคมเมือง โดยสิ้นเชิง ผู้คนในชุมชนจึงมีความเอื้ออาทรต่อกัน และอยู่กันแบบเครือญาติ มีลักษณะเป็นแบบ ครอบครัวขยาย กล่าวคือเมื่อสมาชิกในครอบครัวแต่งงาน หรือมีครอบครัวออกไป ก็มักจะแยกตัว ออกไปตั้งครอบครัวใหม่ แต่ก็ยังปลูกสร้างบ้านเรือนติดกับญาติๆ หรือบางทีก็จะอยู่บ้านคนละหลัง แต่อยู่ในรั้วเดียวกัน และลูกหลานที่แต่งงานกันออกไปนั้นก็มักจะเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกัน หรือ หมู่บ้านใกล้เคียง จึงทำให้เกิดการครองญาติกัน ในหมู่บ้าน นามสกุลของคนในหมู่บ้าน จึงมีนามสกุล หลักๆไม่กี่นามสกุล อาทิ ดิฉันทีก เปาะชนะ มาทาจันทีก ลิงหนอก กาจันทีก มะปรางค์

1.4.2 ผู้นำและการเมืองการปกครอง

ในช่วงระยะเวลา 80 ปี ที่ผ่านมา มีผู้ได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านท่ามะปรางค์ จากอดีตถึงปัจจุบันจำนวน 7 คน ดังนี้

นายแจก คีจันทิก	ไม่ทราบปี พ.ศ.ที่ดำรงตำแหน่ง
นายคำ คีจันทิก	ไม่ทราบปี พ.ศ.ที่ดำรงตำแหน่ง
นายเขียว หิมพานต์	ไม่ทราบปี พ.ศ.ที่ดำรงตำแหน่ง
นายแดง ช้อนทอง	พ.ศ. 2515 – 2516 (ประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต)
นายสมศักดิ์ สงวนแพทย	พ.ศ. 2516 – 2524
นายวันดี ศรีทองทอง	พ.ศ. 2524 – 2534
นายสนั่น เปาะชนะ	พ.ศ. 2534 – ปัจจุบัน

1.4.3 วัดและประเพณี

มีวัด จำนวน 1 แห่ง ชื่อวัดท่ามะปรางค์ มีพระภิกษุ 3 รูป ประเพณีที่สมาชิกในหมู่บ้านยังคงทำสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน มีดังนี้

- เดือน มกราคม ทำบุญประเพณี ขึ้นปีใหม่
- เดือน เมษายน ทำบุญประเพณี วันสงกรานต์
- เดือน พฤษภาคม ทำบุญประจำบ้าน เลี้ยงผีตา-ปู่
- เดือน กรกฎาคม ทำบุญประเพณี วันเข้าพรรษา
- เดือน ตุลาคม ทำบุญประเพณี วันออกพรรษา , ทอดกฐิน และสารทไทย
- เดือน พฤศจิกายน ทำบุญประเพณี วันลอยกระทง

พิธีรณรงค์ขอพรผู้สูงอายุ ในงานประเพณีสงกรานต์ที่ถูกจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

1.4.4 โรงเรียน และการศึกษา

ไม่มีโรงเรียนประจำในหมู่บ้าน นักเรียนต้องเดินทางไปเรียนโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียงห่างจากหมู่บ้าน 2 กิโลเมตร ได้แก่ โรงเรียนบ้านปรางคล้า เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2515 ปัจจุบัน มีครู 9 คน และนักเรียน 123 คน

ด้านการศึกษามีสมาชิกในหมู่บ้าน ไปศึกษานอกหมู่บ้าน รวม 74 คน แบ่งแยกตามระดับการศึกษา ได้ดังนี้

- ระดับประถมศึกษา	27	คน
- ระดับมัธยมศึกษา	28	คน
- นักศึกษาผู้ใหญ่	11	คน
- สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	8	คน

1.4.5 สุขภาพอนามัย

มีสถานอนามัยภายในตำบล จำนวน 2 แห่ง คือ

1) สถานอนามัยท่าช้าง อยู่ห่างจากหมู่บ้าน	8	กิโลเมตร
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3	คน
พยาบาลเทคนิค	1	คน
2) สถานอนามัยคลองคินคำ อยู่ห่างจากหมู่บ้าน	12	กิโลเมตร
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2	คน

เนื่องจากการที่มีระยะทางห่างไกลจากสถานอนามัยประจำตำบลมากพอสมควร จึงได้มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 10 คน เพื่อเป็นผู้ประสานงาน ให้ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยเบื้องต้น อีกทั้งมีการจัดตั้งกองทุนยา เพื่อจำหน่ายยาสามัญประจำบ้านให้แก่สมาชิกในหมู่บ้าน และมีกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ เพื่อเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิก

1.5 ระบบนิเวศน์ของชุมชน

1.5.1 ทำเลที่ตั้ง

ชุมชนตั้งอยู่บนพื้นที่ราบในหุบเขา มีภูเขาล้อมรอบหมู่บ้าน มีพื้นที่ติดต่อกับแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และมีแหล่งน้ำที่สำคัญคือคลองลำตะคองไหลผ่านหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร

ภาพถ่ายจากจุดชมวิวยามอุทกภัยแห่งชาติเขาใหญ่ สามารถมองเห็นหมู่บ้านท่ามะปรางค์ได้อย่างชัดเจน(ในวงกลมสีแดง) บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านเป็นพื้นที่ราบ มีภูเขาล้อมรอบ

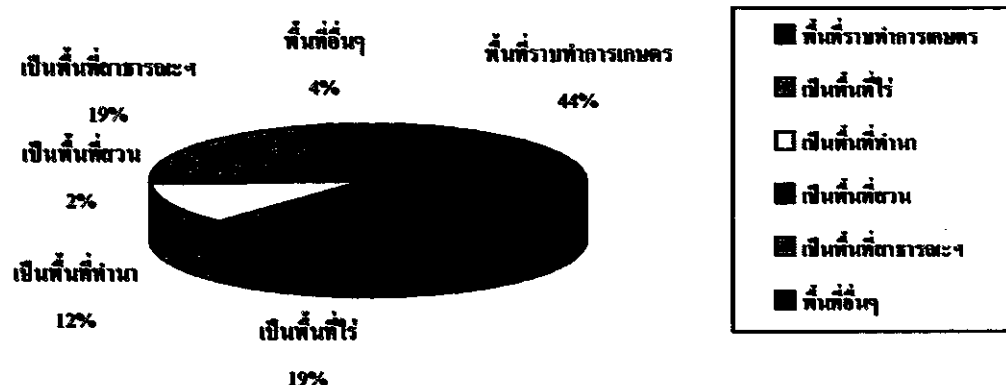
1.5.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตติดต่อกับ	เขาวังหินและบ้านภุมณี ม.4 ค.หมูสี
ทิศใต้	มีอาณาเขตติดต่อกับ	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	บ้านวังโค้ง ไค้น ม.11 ค.หมูสี
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	คลองลำตะคอง และบ้านคลองเพล ม.17

1.5.3 สภาพที่ดิน

ตารางที่ 3 พื้นที่รวมทั้งหมดในหมู่บ้าน 1,615 ไร่ แบ่งเป็น

พื้นที่	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ราบทำการเกษตร	700.00	43.34
เป็นพื้นที่ไร่	300.00	18.58
เป็นพื้นที่ทำนา	200.00	12.38
เป็นพื้นที่สวน	40.00	2.48
เป็นพื้นที่สาธารณะฯ	311.30	19.28
พื้นที่อื่นๆ	63.70	3.94
รวม	1615	100

แผนภาพที่ 2 แสดงการใช้พื้นที่ ของหมู่บ้าน

ข้อมูลจากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงลักษณะการใช้พื้นที่ของชุมชนบ้าน

ท่ามะปรางค์ เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างกราฟ จะเห็นได้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เพื่อทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 44 เป็นพื้นที่ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19 และปลูกข้าว คิดเป็นร้อยละ 12 ของพื้นที่ทั้งหมด ตามลำดับ เนื่องจากทำเลที่ตั้งของบ้านท่ามะปรางค์ตั้งอยู่ติดกับแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ คือ ลำตะคอง จึงส่งผลให้ผู้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพหลัก คือ ทำการเกษตร นั่นเอง

1.5.4 ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

มีพื้นที่ทั้งหมด 311.30 ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่ปลูกป่าชุมชน พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ และพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

1.5.5 แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

- บ่อน้ำคั้น	จำนวน	17	บ่อ	ใช้ได้ไม่ตลอดทั้งปี
- หนองน้ำ	จำนวน	1	แห่ง	ใช้ได้ไม่ตลอดทั้งปี
- สระน้ำ	จำนวน	1	สระ	ใช้ได้ตลอดทั้งปี
- บ่อน้ำบาดาล	จำนวน	1	บ่อ	ใช้ได้ตลอดทั้งปี
- คลองน้ำ	จำนวน	1	แห่ง	ใช้ได้ตลอดทั้งปี
- ฝายกั้นน้ำ	จำนวน	1	แห่ง	ใช้ได้ตลอดทั้งปี

1.5.6 ระบบสาธารณูปโภค

- ถนนสายหลักภายในหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางและถนน คสล. ยาว 1,400 เมตร
- ไฟฟ้า มีใช้ครบทั้งหมด 154 หลังคาเรือน
- ระบบน้ำประปาเป็นประปาขนาดใหญ่ของกรมอนามัย มีใช้ครบทุกหลังคาเรือน
- โทรศัพท์ มีตู้สายโทรศัพท์ส่งถึงหมู่บ้านและมีโทรศัพท์ใช้ 9 หลังคาเรือน

ถนนลูกรังภายในหมู่บ้านในอดีตเป็นทาง

ปัจจุบัน ได้รับการพัฒนาเป็นถนนลาดยาง

บ้านท่ามะปรางค์ เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลหมูสี ที่มีความเก่าแก่สืบเนื่องมาจนถึง 3 ช่วง อาชุน ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพด้านการเกษตร ประกอบคือ การทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ มีการรวมกลุ่ม ของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน อ.ท.ป. ,กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ ,กลุ่มออมทรัพย์เงินฝากสัจจะ ,กลุ่มสตรี-แม่บ้าน กลุ่มสงเคราะห์หมู่บ้าน และกลุ่ม อสม. ด้านการเมืองการปกครองในท้องถิ่นนำโดยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือ และรักใคร่ผู้นำของคนเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้นำชุมชนประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกบ้าน เมื่อผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง ส่งผลให้เกิดความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน การประกอบกิจกรรมต่างๆในหมู่บ้านก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ทางด้านระบบสาธารณสุขภายในหมู่บ้านท่ามะปรางค์ มีไฟฟ้า น้ำประปา ครบทุกหลังคาเรือน มีคู่มือโทรศัพท์ที่เข้าถึงหมู่บ้าน มีการก่อสร้างถนนลาดยางและถนนคอนกรีต ในถนนสายหลักภายในหมู่บ้าน ส่งผลให้สภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนมีความสะดวกสบาย การคมนาคมสะดวกรวดเร็ว ส่วนทางด้านสภาพเศรษฐกิจในชุมชนมีรายได้หลักมาจากอาชีพ ภาคการเกษตรและส่วนใหญ่มีอาชีพเสริม โดยใช้เวลาที่ว่างเว้นจากงานประจำไปรับจ้างตามโรงแรม รีสอร์ท และสนามกอล์ฟ เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวอีกทางหนึ่ง ประกอบกับในหมู่บ้าน ท่ามะปรางค์มีประชากรที่อยู่ในช่วงวัยทำงานมากเกินกว่าครึ่งหนึ่งจากจำนวนประชากรทั้งหมด นับเป็นกำลังอันสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนมีสภาพเศรษฐกิจดี และเข้มแข็ง จากที่กล่าวมาแล้วนั้นพบว่าหมู่บ้านท่ามะปรางค์ มีตัวชี้วัดบริบทชุมชนที่ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และมีศักยภาพแสดงถึงความพร้อมในการดำเนินการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้เป็นอย่างดี

2. ผลการประเมินโครงการในภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้(หน่วยระบบ A)

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า ของหน่วยระบบ A

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีชาวบ้าน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจถึงนโยบายการจัดตั้งกองทุน หมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

- เป็นแหล่งเงินทุนระดับหมู่บ้าน ที่รัฐบาล ได้จัดสรรเงินจำนวน 1 ล้านบาท ให้แก่หมู่บ้าน โดยสมาชิกในชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการเงินกองทุนด้วยตัวเอง ภายใต้ระเบียบข้อบังคับที่สมาชิกในชุมชนเป็นผู้ร่วมกันกำหนดขึ้น
- เป็นแหล่งเงินทุนที่ผู้ค้อยโอกาสในหมู่บ้าน สามารถกู้ยืมเงิน ไปพัฒนาอาชีพ เสริมสร้างรายได้ นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด
- เป็นแหล่งเงินทุนให้กับผู้ที่ขาดเงินทุนในการพัฒนาอาชีพ สามารถมีเงินลงทุนในกิจการของตนเอง โดยการพัฒนาพื้นที่ว่างเปล่าให้เป็นพื้นที่เพาะปลูก ตลอดจนการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้น
- เป็นกองทุนของส่วนรวมที่ทุกคน ในชุมชนจะต้องช่วยกันดูแล รักษา ผลประโยชน์ และรับผิดชอบต่อเงินที่กู้ยืมไป

2) เงิน 1 ล้านบาท กองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนขึ้น เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2544 กระบวนการจัดตั้งกองทุนและกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนเป็นไปตามระเบียบของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตารางที่ 4 ลำดับเหตุการณ์สำคัญในกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์ที่สำคัญ
22 มิถุนายน 2544	จัดเวทีชาวบ้านขึ้นครั้งแรก โดยมีสมาชิกในชุมชน ร่วมกับข้าราชการส่วนท้องถิ่นร่วมเข้าประชุม เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในกระบวนการจัดตั้ง และการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
25 มิถุนายน 2544	จัดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 2/2544 เพื่อทำการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน โดยมีสมาชิกในชุมชนเข้าร่วมการจัดเวทีชาวบ้านมากกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด โดยมีปลัดอำเภอเข้าร่วมสังเกตการณ์สนับสนุนดูแลการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน

27 – 29 มิถุนายน 2544	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการประชุม 2544 เพื่อแบ่งงาน และเลือกคณะทำงานฝ่ายต่างๆ และดำเนินการจัดทำร่างระเบียบข้อบังคับ กองทุนหมู่บ้านจนแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2544
29 มิถุนายน 2544	ได้รับการอนุมัติจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์
25 สิงหาคม 2544	ได้รับอนุมัติจัดสรร โอนเงินเข้าบัญชีกองทุน จำนวน 1 ล้านบาท

3) คณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการกองทุนเงินล้านบาทบ้านท่ามะปรางค์
มีจำนวน 15 คนประกอบด้วย

ตารางที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์/ความสามารถพิเศษ
1. นายสนั่น เปาะชนะ	ประธาน	ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน 11 ปี
2. นายวิรัตน์ มะปรางค์	รองประธาน	สอศ. หมู่ที่ 3
3. นายอำนาจ คำขจร	เหรัญญิก	อสม. หมู่ที่ 3
4. นายประทีป มุ่งยอดกลาง	เลขานุการ	อาจารย์โรงเรียนมัธยม
5. นายพนัส มาทาจันทิก	ประชาสัมพันธ์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายปกครอง
6. นางคำพลอย จันทร์พล	คณะกรรมการ	อสม. หมู่ที่ 3
7. นางภานุมาศ ป้องจันทิก	คณะกรรมการ	อสม. หมู่ที่ 3
8. นายถาวร ลานจันทิก	คณะกรรมการ	ข้าบรถยนต์
9. นายจรัส สิงห์นอก	คณะกรรมการ	ช่างฝีมืองานไม้
10. นายสมบูรณ์ กาจันทิก	คณะกรรมการ	ช่างก่อสร้างทั่วไป
11. นายสมพงษ์ ฉายพิมาย	คณะกรรมการ	ข้าบรถยนต์
12. นายอาวุธ จำปาศักดิ์	คณะกรรมการ	เขียนป้ายโฆษณา
13. น.ส.พรทิพย์ มาทาจันทิก	คณะกรรมการ	พิมพ์คิด, ทำบัญชี
14. นายแฉล้ม มาทาจันทิก	คณะกรรมการ	ข้าบรถยนต์
15. นางมณฑิธร कुงโคกกรวด	คณะกรรมการ	รับเหมาก่อสร้าง

กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนเป็นไปอย่างถูกต้องโปร่งใส มีการจด
บันทึกการประชุมไว้เป็นหลักฐาน จากตารางในข้างต้น พบว่า คณะกรรมการ ประกอบไปด้วยผู้ที่มี
ความรู้ความสามารถ และ มีความหลากหลายใน กลุ่มอาชีพ ส่งผลให้การ จัดทำระเบียบ

ข้อบังคับมีความครบถ้วน หลากหลาย แต่การมีคณะกรรมการจำนวนมากจนเกินไปก็อาจจะไม่มีความคล่องตัวในการทำงาน

4) ผู้สมัครขอกู้ ปัจจุบันสมาชิกกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์มีสมาชิกประเภทบุคคลเป็นหัวหน้าครอบครัวจำนวน 140 คน โดยมีสมาชิกที่ได้รับการอนุมัติเงินไปแล้ว จำนวน 55 คน ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงการอนุมัติเงินกู้ในแต่ละงวด

ที่	ประเด็น	อนุมัติครั้งที่ 1		อนุมัติครั้งที่ 2		อนุมัติครั้งที่ 3	
		จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)
1.	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ อนุมัติเงินขึ้นและให้สมาชิกแล้ว	24	432,000	13	205,000	18	258,000
2.	ผู้ขืมได้นำไปประกอบอาชีพ แยกเป็น						
	- เกษตรกรรม	17		13		16	
	- ค้าขาย	5		-		2	
	- อุตสาหกรรมในครัวเรือน	2		-		-	
3.	จำนวนวงเงิน ในการกู้ยืมของ สมาชิก แยกเป็น						
	- 2,000 - 5,000 บาท	2	10,000	1	5,000	-	-
	- 5,001 - 10,000 บาท	5	50,000	3	30,000	6	56,000
	- 10,001 - 15,000 บาท	5	73,000	1	15,000	1	15,000
	- 15,001 - 19,999 บาท	1	19,000	2	35,000	11	187,000
	- เต็มจำนวน 20,000 บาท	9	180,000	6	120,000	-	-
	- มากกว่า 20,000 บาท	2	100,000	-	-	-	-

ที่มา : แบบรายงานผลการอนุมัติเงินกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์(2544)

หลังจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ได้พิจารณาอนุมัติเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิกจำนวน 55 ราย จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด 140 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 39.29 โดยผู้ขืมเงิน ได้นำเงิน ไปลงทุนประกอบอาชีพทางด้านเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.64 วงเงินสูงสุดที่ผู้ขืมทำการกู้ยืมคือ 50,000 บาท จำนวน 2 ราย วงเงินที่สมาชิกทำการกู้ยืมมากที่สุดคือ

20,000 บาท จำนวน 15 คน เป็นที่น่าสังเกตว่าการพิจารณาอนุมัติเงินของคณะกรรมการเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาโดยพิจารณาเป็นรายๆ ไป ตามยอดผู้ยื่นเรื่องขอู้ และทำการอนุมัติเงิน 3 งวดตามจำนวนผู้ยื่นเรื่องขอู้เงินกองทุน

5) ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ได้ร่วมกันจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ แล้วแจ้งให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบโดยทั่วกัน โดยกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ที่สำคัญ มีดังนี้

5.1 การรับสมาชิก

- 1) ยื่นคำร้องขอสมัครเป็นสมาชิกได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 2) ผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ ให้ยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลหรือกลุ่ม องค์กรชุมชน แล้วแต่ความสมัครใจของสมาชิก
- 3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะให้บุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

5.2 เกณฑ์การพิจารณาให้เงินกู้

- 1) พิจารณากลุ่มผู้ค้ำยโอกาสก่อน บนพื้นฐานของความเป็นจริง
- 2) พิจารณาตามโครงการที่สมาชิกขอเสนอขอู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

5.3 การคิดดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนบริจาค

โดยคณะกรรมการกองทุนเห็นควรลงมติการคิดอัตราดอกเบี้ยไว้ที่ร้อยละ 1.5 บาท/เดือน หรือร้อยละ 18 บาท/ปี

5.4 การจัดสรรผลประโยชน์จากกองทุน

- เป็นเงินปันผลค่าหุ้น	ร้อยละ 15
- เป็นเงินประกันความเสี่ยง	ร้อยละ 10
- เป็นเงินเฉลี่ยคืนแก่ผู้กู้	ร้อยละ 5
- เป็นเงินตอบแทนคณะกรรมการกองทุน	ร้อยละ 10
- เป็นเงินทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพของประชาชนในหมู่บ้าน	ร้อยละ 10
- เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน	ร้อยละ 10
- เป็นทุนสวัสดิการให้แก่สมาชิก	ร้อยละ 20
- เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ให้แก่หมู่บ้าน	ร้อยละ 15
- อื่นๆ ตามคณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร	ร้อยละ 5

6) ศักยภาพของหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์นายสนั่น เปาะชนะ ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลประจักษ์คนปัจจุบัน ถึงการรวมกลุ่มต่างๆ ของสมาชิกในหมู่บ้าน ก่อนที่จะมีการจัดตั้งกองทุนเงิน 1 ล้านบาท พบว่า ได้มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ก่อนแล้วจำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเงินฝากตั้งจะ ออมทรัพย์ กลุ่มสตรี-แม่บ้าน กลุ่มอ.พ.ป. กลุ่มฉาบ่นกิจกิจสงเคราะห์ กลุ่มสงเคราะห์หมู่บ้าน และ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แสดงถึงความพร้อมของหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพ การออมเงินของชาวบ้าน การบริหารจัดการกลุ่มต่างๆ โดยสมาชิกในชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง จึงถือว่าบ้านท่ามะปรางค์มีศักยภาพความพร้อม ที่จะสามารถบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้เป็นอย่างดี

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน พบว่า มีการจัดทำระเบียบการกู้ และขอกู้ และมีระเบียบการคิดอัตราดอกเบี้ย โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาผู้กู้ในกลุ่ม ผู้ด้อยโอกาสก่อนเป็นอันดับแรก พิจารณาจากโครงการของผู้กู้เป็นอันดับรองลงมา จากผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายกรณีพบว่า ในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีการกู้เงินโดยมียอดเงินการขอกู้ไม่เกินรายละ 5,000 บาท การนำเงินไปลงทุนในกิจการต่างๆ ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า ยังขาดการแนะนำที่ดี เนื่องจากสมาชิกผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ยังต้องอาศัยวิธีลองผิด ลองถูกในการประกอบกิจการอยู่ ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างประชาชนกับข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง การประกอบอาชีพของประชาชนจึงต้องใช้ประสบการณ์จากการทำงาน และค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง

3) การจัดสรรผลประโยชน์ พบว่า มีการจัดสรรผลประโยชน์จากผลกำไร จากการดำเนินงานบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านตามที่ระบุไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

4) การทำบัญชี พบว่า มีการจัดทำบัญชีไว้อย่างถูกต้อง เนื่องจากเลขากองทุนมีความรู้ทางด้านบัญชีพอสมควร มีการรายงานความเคลื่อนไหวในการใช้จ่ายเงินกองทุนให้สมาชิกทราบทุกครั้งที่มีการประชุมประจำเดือน แต่การจัดทำบัญชีบางตัวยังไม่ครบถ้วน เนื่องจากยังไม่ครบระยะเวลาการชำระเงินคืนการจัดทำบัญชีบางตัวจึงยังไม่สมบูรณ์

5) การเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากการจัดเวทีเสวนาตามกลุ่มผู้ประกอบอาชีพ พบว่า เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแลกเปลี่ยนทัศนคติในด้านต่างๆ ร่วมกัน ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน นำไปสู่กระบวนการเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล

6) การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารกองทุน พบว่า มีการจัดประชุมของคณะกรรมการ มีการเปิดรับสมัครสมาชิกกองทุนเมื่อครบ 1 ปี มีการรับฝากเงินออมเป็นประจำทุกเดือน และมีการจัดทำบัญชีที่เป็นปัจจุบัน แต่ในการเรียกประชุมคณะกรรมการกองทุน ยังขาดความร่วมมือจากคณะกรรมการกองทุนบางคน เนื่องจากในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนมิได้รับผลตอบแทนใดๆ จึงทำให้ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า มีสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 55 ราย มียอดเงินที่ปล่อยกู้ทั้งสิ้น 895,000 บาท ผลจากการนำเงินกู้อุปโภคบริโภคต่างๆ คือ เกิดการพัฒนาอาชีพของผู้กู้จำนวน 43 ราย จากจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 55 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 78.20 สมาชิกกองทุนมีความเข้าใจในการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยเหลือรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่ามีจำนวนผู้กู้ที่ได้รับตามจำนวนผู้ขอคือ 55 ราย มียอดเงินจัดสรรคงเหลือ 105,000 บาท และดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร 3,354.72 บาท ยอดเงินคงเหลือทุนสะสมของกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ จึงเท่ากับ 108,354.72 บาท มีการขยายกิจการของผู้กู้เพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้กู้มีเงินทุนหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้น มีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ได้แก่ การจำหน่ายกับข้าวปรุงสำเร็จ ลูกชิ้นทอด ไก่ย่าง และการทำไร่คาวเรือง

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า เกิดเครือข่ายกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มผู้กู้ที่ประกอบอาชีพเดียวกัน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติร่วมกัน ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น เนื่องจากสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น จากการศึกษาที่มีทุนในการดำเนินกิจการที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้มีความต้องการจ้างแรงงานในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นมีคนว่างงานในหมู่บ้านลดลง และส่งผลให้ปัญหาขาดแคลนแรงงานลดลงตามไปด้วย

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย สามารถสรุปผลการประเมินหน่วยระบบ B ได้ตามตารางที่ 7 ถึงตารางที่ 15 ในหน้าถัดไป

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยงานระบบ B

ตารางที่ 7 การประเมินตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวของผู้ดูแลระบบ เอกตามกลุ่มอาชีพ
กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ จำนวน 19 ราย

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	ความรู้ความ สามารถ	ภาระหน้าที่ของผู้ดูแล		อาชีพหลักของผู้ดูแล	รายได้ครอบครัว (บาท/ปี)	ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
				หน้าที่บริหาร	หน้าที่อำนวยการ			
1	นายสวัสดิ์	สุวรรณพันธ์	ป.4	-	-	เลี้ยงวัว	60,000	เลี้ยงวัวเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว
2	นายศักดิ์ชาย	บุตรแสง	ป.4	-	-	รับจ้างทั่วไป	72,000	เคยเลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม
3	นายหนูเกียน	เหนือพันธ์	ป.6	-	-	รับจ้างทั่วไป	78,000	ไม่มี
4	นางวิทยา	จำปาศักดิ์	ป.4	-	-	แม่ครัว	98,400	ไม่มี
5	นายณรงค์	นาคสูงเนิน	ป.6	-	-	รับจ้างทั่วไป	84,000	เคยเลี้ยงไก่บ้านแต่ไม่จริงจัง
6	นายเฉลิมพงษ์	แสงบัว	ป.4	-	-	รับจ้างทั่วไป	114,000	เคยเลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม
7	นายชนรินทร์	ศรีทองทอง	ป.4	-	-	เลี้ยงวัว	182,400	ไม่มี
8	นายคำพันธ์	ไกรทอง	ป.4	-	-	รับจ้าง(รบภ.)	54,000	ไม่มี
9	นายมี	เอี่ยมจันทิก	ป.4	-	-	รับจ้าง(รบภ.)	72,000	ไม่มี
10	นางทองคูณ	วันกลาง	ป.4	-	-	รับจ้าง	120,000	ไม่มี
11	นายสวัสดิ์	บัวนาค	ไม่ได้เรียน	-	-	รับจ้าง	72,000	เลี้ยงวัวเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว
12	นางทองคำ	ศรีสมบัติ	ป.4	-	-	ค้าขาย	360,000	เลี้ยงสุกรเพื่อนำมาหันขาย
13	นายสมพงษ์	ดุกลกลาง	ป.4	-	-	ช่างไฟฟ้า	79,000	ไม่มี

14	นางต๋องศิริ	แจ้งฉลาด	ไม่ได้รับ	-	รับจ้าง	36,000	ไม่มี
15	นางสุภารักษ์	แจ้งฉลาด	ป.4	-	รับจ้าง	112,000	ไม่มี
16	นายบุญเรือง	โพธิ์แดง	ป.4	-	ทำไร่	120,000	เริ่มเลี้ยงไก่อย่างจริงจัง
17	นางนวม	ขันทีท้าว	ป.4	-	เลี้ยงสัตว์	60,000	เลี้ยงไก่เปิด ปลา อยู่เดิมแล้ว
18	นางทองสุก	นาโศรก	ป.6	-	ทำไร่ ทำนา	90,000	เลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม
19	นายสมพงษ์	เขรทอง	ป.4	-	ผู้ช่วยกูก	86,800	เคยเลี้ยงไก่ 2-3 ตัว

จากตารางที่ 7 พบว่า สมาชิกกลุ่มเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จะมีความรู้พื้นฐานระดับ ป.4 คือจำนวน 14 คน จากจำนวนสมาชิกผู้เลี้ยงสัตว์ทั้งหมด 19 คน คิดเป็นร้อยละ 73.68

ไปประกอบกิจการ ส่วนใหญ่เพื่อประกอบเป็นอาชีพเสริมรายได้ คือ จำนวน 14 คน จากจำนวนทั้งหมด 19 คน คิดเป็นร้อยละ 73.68 ที่เหลืออีก 5 คน เป็นการพัฒนาต่อยอดโครงการเดิม

ตารางที่ 8 การประเมินตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวของผู้แต่ละราย แยกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพที่คัดกรรรมมีชื่อ จำนวน 2 ราย

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	ความรู้	ภาระหนี้สินของผู้		อาชีพหลักของผู้	รายได้ครอบครัว (บาท/ปี)	ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
				หนี้ธนาคาร	หนี้นอกระบบ			
1	นางระเียบ	ฉายพิมาย	ป.6	-	-	ทำนา	120,000	เคยขายเครื่องนอนหลายมาก่อน
2	นางชนิษฐา	จำปาศักดิ์	ป.6	-	20,000	รับจ้าง	96,000	ไม่มี

จากข้อมูลในตารางที่ 10 พบว่าเป็นการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบเป็นอาชีพเสริมรายได้ ทั้ง 2 คน

ตารางที่ 9 การประเมินตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวของผู้ดูแลราย แยกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพปลูกพืช จำนวน 12 ราย

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	ความ สามารถ	ภาระหนี้สินของผู้ดูแล		อาชีพหลักของผู้ดูแล	รายได้ครอบครัว (บาท/ปี)	ประสบการณ์ในการทำงาน
				หนี้ธนาคาร	หนี้อื่นๆ			
1	นายสุรจิตต์	มาทาจันทิก	ป.4	-	-	ทำนา	96,000	มีอาชีพการทำนาอยู่เดิมแล้ว
2	นางบัวรอด	มะปรางค์	ป.6	200,000	-	แม่บ้าน	132,000	ไม่มี
3	นายรุ่ง	นาโศรก	ป.4	-	-	ทำไร่	72,000	มีอาชีพทำไร่มาตั้งแต่เด็ก
4	นางเกตุแก้ว	จำปาศักดิ์	ป.4	-	-	รับจ้าง	96,000	ไม่มี
5	นายกรวิน	นิมขุนทด	ป.4	-	-	ทำนา, ทำไร่	108,000	ทำไร่ข้าวโพดและปลูกพืชไร่อื่นๆที่มียาร
6	นายชู	นาโศรก	ป.4	-	-	ทำไร่	196,250	ทำไร่ทำสวนเป็นอาชีพหลักอยู่เดิม
7	นายทอง	มาทาจันทิก	ป.4	-	-	ทำไร่	90,000	เรียนรู้มาจากรุ่นพ่อ-แม่
8	นายทองหล่อ	แจ้งตลาด	ป.4	-	-	ก่อสร้าง	108,000	ดูไปด้วยอดโครงการเดิม
9	นางมลิวรรณ	นามขาว	ป.6	-	-	รับจ้าง (ทำสวน)	84,000	เคยทำไร่เป็นอาชีพหลัก
10	นางสนัด	มาทาจันทิก	ป.4	-	-	ทำนา, ทำไร่	60,000	เมื่อว่างจากการทำนา ก็มาทำไร่
11	นายบุญสืบ	จันทร์พล	ป.6	-	-	ค้าขาย (ของชำ)	180,000	ทำไร่และปลูกพริกเหลืองมา 2 ปี
12	นางรพีพร	ศีร์ษะเกษ	ป.4	-	-	รับจ้าง	108,000	ไม่มี

สมาชิกกลุ่มปลูกพืชส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ระดับ ป.4 คือ จำนวน 9 คน จากจำนวนทั้งหมด 12 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 75 มีการกู้เงินเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ

เดิมมากที่สุด คือจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 ของผู้ประกอบการอาชีพปลูกพืชทั้งหมด 12 คน ที่เหลืออีก 5 คน ประกอบอาชีพเพื่อเสริมรายได้

ตารางที่ 10 การประเมินตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวของผู้แต่ละราย แยกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวน 10 ราย

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	ความรู้	ภาระหนี้สินของผู้		อาชีพหลักของผู้	รายได้ครอบครัว (บาท/ปี)	ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
				หนี้ธนาคาร	หนี้อื่นๆ			
1	นางทองใบ	เปาะชนะ	ป.4	-	-	ค้าขาย	720000	ค้าขายเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว
2	นางสุพิศรา	นนทเสน	ป.4	-	-	ค้าขาย (ลูกชิ้นทอด)	124800	ไม่มี
3	นางวาสนา	กาจันทิก	ป.4	-	10,000	รับจ้าง (รับภ.)	120000	ค้าขายเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว
4	นางสุภาพ	ถวยจันทิก	ป.2	-	-	ค้าขาย (ของชำ)	60000	ไม่มี
5	นางหนูพร	โพธิสว่าง	ป.6	-	-	รับจ้าง	46800	ลงทุนขายไถ่อย่างเพิ่มเติม
6	นางประพิน	สิงหนอก	-	-	-	ค้าขาย (ของชำ)	288000	ค้าขายเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว
7	นางดาวประกาย	มาทาจันทิก	ป.4	-	-	ว่างงาน	156000	ไม่มี ให้แม่ทำขนม ตนเองนำจำหน่าย
8	นางสมบัติ	มุ่งยอดกลาง	ป.6	40,000	-	ค้าขาย (ของชำ)	180000	ค้าขายเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว
9	นายสุรเดช	เถ็กบาง	ป.6	-	-	รับจ้าง (รับภ.)	120000	ไม่มี
10	นางอุทัย	สุวรรณพันธ์	ป.4	-	-	ค้าขาย (เครื่องคัม)	120000	ค้าขายเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว 1 ปี

สมาชิกกลุ่มค้าขายส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ระดับ ป.4 คือ จำนวน 5 คน จากจำนวนทั้งหมด 10 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50 มีการกู้เงินเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ

เดิมมากที่สุด คือ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายทั้งหมด 10 คน ที่เหลืออีก 3 คน ประกอบอาชีพเพื่อเสริมรายได้

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

ตารางที่ 11 การประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของผู้ดูแลรายการแยกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ จำนวน 19 ราย

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	เงินที่กู้ได้	ประสบ การณ์ (ปี)	เทคนิคการทำงาน	แรงงาน (คน)	ความมุ่งมั่น	พื้นที่ลงทุน
1	นายสวัสดิ์	สุวรรณพันธ์	50,000	5	ดูแล ป้องกัน ไม่ให้เกิด โรคและแมลง	2	ขยายกิจการ ซ่อวัวเพิ่ม 4 ตัว	สร้างคอกเอง
2	นายศักดิ์ชาย	บุตรแสง	10,000	1.2	เพาะพันธุ์ไก่เอง	1	ซ่อไก่เพิ่ม	พื้นที่บ้านตนเอง
3	นายหนูเกียน	เหนือพันธ์	10,000	-	ใช้แรงงานในครัวเรือน	1	เป็นรายได้เสริม	พื้นที่บ้านตนเอง
4	นางวิทยา	จำปาศักดิ์	10,000	-	ซ่อวัวแล้วนำไปฝากเลี้ยง	1	เป็นรายได้เสริม	คอกญาติ
5	นายณรงค์	นาคสูงเนิน	20,000	-	ทำวัดขึ้นตามโปรแกรม	1	เป็นรายได้เสริม	พื้นที่บ้านตนเอง
6	นายเฉลิมพงษ์	แสงบัว	5,000	2	เพาะพันธุ์ไก่เอง	1	เป็นรายได้เสริม	พื้นที่บ้านตนเอง
7	นายชนรินทร์	ศรีกงทอง	20,000	-	คิดสูตรผสมอาหารไก่เอง	1	เริ่มทำเป็นอาชีพหลัก	พื้นที่บ้านตนเอง
8	นายคำพันธ์	ไทรทอง	20,000	-	เสริมอาหารขึ้นวัดตามความเหมาะสม	1	เป็นรายได้เสริม	พื้นที่บ้านตนเอง
9	นายมี	เอี่ยมจันทิก	10,000	-	ใช้แรงงานในครัวเรือน	1	เป็นรายได้เสริม	พื้นที่บ้านตนเอง
10	นางทองคูณ	วันกลาง	20,000	-	ใช้แรงงานในครัวเรือน	1	เป็นรายได้เสริม	พื้นที่บ้านตนเอง
11	นายสวัสดิ์	บัวนาค	13,000	3	ใช้แรงงานในครัวเรือน	1	เป็นรายได้เสริม	พื้นที่บ้านตนเอง
12	นางทองคำ	ศรีสมบัติ	15,000	5	เลี้ยงหมู เพื่อนำมาทำเอง	1	ลดต้นทุนการผลิต	พื้นที่บ้านตนเอง
13	นายสมพงษ์	ดุสิตกลาง	15,000	-	เลี้ยงวัวนมที่รีดนมและขายลูก	2	ต้องการทำเป็นอาชีพหลัก	พื้นที่บ้านตนเอง
14	นางผ่องศรี	แจ้งตลาด	5,000	-	ไม่มี	1	ว่างตายแล้ว	พื้นที่บ้านตนเอง

15	นางสุภารักษ์	แจ้งฉลาด	17,000	-	ซื้อถูกกว่ามาเลี้ยงเป็นวัวเนื้อ	1	ต้องการทำเป็นอาชีพหลัก	พื้นที่บ้านตนเอง
16	นายบุญเรือง	โพธิ์แดง	17,000	-	เลี้ยงไก่ไข่ขังแรงงานน้อย	1	เป็นรายได้เสริม	พื้นที่บ้านตนเอง
17	นางนวม	ขันทีท้าว	17,000	3	เพาะพันธุ์เอง	1	เป็นรายได้เสริม	พื้นที่บ้านตนเอง
18	นางทองสุก	นาไครก	17,000	2	ใช้แรงงานในครัวเรือน	2	เป็นรายได้เสริม	พื้นที่บ้านตนเอง
19	นายสมพงษ์	เขมรทอง	10,000	3	เลี้ยงไก่ปล่อยตามธรรมชาติ	1	เป็นรายได้เสริม	พื้นที่บ้านตนเอง
รวม			301,000					

จากตารางที่ 11 พบว่าผู้ประกอบการอาชีพเลี้ยงสัตว์ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวนมากที่สุด 50,000 บาทและน้อยที่สุดจำนวน 5,000 บาทโดยส่วนจะได้รับเงินกู้จำนวน 0,000 , 17,000, 20,000 บาท ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ประกอบเป็นอาชีพเสริมรายได้โดยเลือกกิจการที่ไม่มีความยุ่งยากมากนักได้แก่ การเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา

ตารางที่ 12 การประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของผู้ดูแลรายแยกตามกลุ่มอาชีพ
กลุ่มอาชีพปลูกพืช จำนวน 12 ราย

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	เงินที่กู้ได้	ประสบการณ์ (ปี)	เทคนิคการทำงาน	แรงงาน (คน)	ความมุ่งมั่น	พื้นที่ลงทุน
1	นายสุรจิตต์	มาทาจันทึก	10,000	20	ใช้แรงงานในครัวเรือน	3	พัฒนาต่อยอดโครงการเดิม	มีที่ดินเป็นของตนเอง
2	นางบัวรอด	มะปรางค์	20,000	-	ปลูกพืชที่มีอายุสั้น	3	เป็นรายได้เสริม	มีที่ดินเป็นของตนเอง
3	นายรุ่ง	นาไครก	10,000	1	นำผลผลิตส่งขายด้วยตนเอง	3	พัฒนาต่อยอดโครงการเดิม	มีที่ดินเป็นของตนเอง
4	นางกตฤแก้ว	จำปาศักดิ์	20,000	-	จัดสรรเงินลงทุน หลากหลาย	3	เป็นรายได้เสริม	มีที่ดินเป็นของตนเอง
5	นายกระวิน	นิมขุนทด	20,000	10	ใช้แรงงานในครัวเรือน	2	พัฒนาต่อยอดโครงการเดิม	มีที่ดินเป็นของตนเอง
6	นายชู	นาไครก	20,000	4	จ้างแรงงานในหมู่บ้าน	6	ขยายพื้นที่เพาะปลูก	มีที่ดินเป็นของตนเอง
7	นายทอง	มาทาจันทึก	20,000	3	วางแผนการผลิตอย่างต่อเนื่อง	2	เป็นรายได้เสริม	มีที่ดินเป็นของตนเอง

1. 8	นายทองหล่อ	แจ้งตลาด	10,000	5	ใช้แรงงานในครัวเรือน	2	เป็นรายได้เสริม	มีที่ดินของตนเอง
1. 9	นางมาลีวรรณ	นามขาว	17,000	10	เช่าพื้นที่ลงทุน	2	เป็นรายได้เสริม	เช่าที่ดิน
1. 10	นางสนันต์	มาทาจันทัก	15,000	2	จ้างแรงงานในหมู่บ้าน	6 ถึง 8	พัฒนาต่อยอดโครงการเดิม	มีที่ดินเป็นของตนเอง
1. 11	นายบุญสืบ	จันทร์พล	17,000	2	จ้างแรงงานในหมู่บ้าน	2	ขยายพื้นที่เพาะปลูก	มีที่ดินเป็นของตนเอง
12	นางรำพึง	ดีจันทัก	17,000	-	ใช้แรงงานในครัวเรือน	2	เป็นรายได้เสริม	มีที่ดินเป็นของตนเอง
จ	รวม		196,000					

จำนวนเงินกู้โดยเฉลี่ยจะอยู่ที่ 20,000 บาท ซึ่งเป็นยอดเงินกู้ที่สูงสุดในกลุ่มอาชีพปลูกพืช โดยส่วนใหญ่แล้วในกลุ่มผู้ประกอบการนี้จะพบปัญหาในการจัดการน้อยที่
 ๓. เนื่องจากกลุ่มผู้กู้มีเงินไปพัฒนาต่อยอดในโครงการอาชีพเดิมถึงร้อยละ 75 ของจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมดประกอบกับว่ามีที่ดินเป็นของตนเองและใช้แรง
 ในครัวเรือน ดังนั้น จึงทำให้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง

ตารางที่ 13 การประเมินตัววัดปัจจัยนำเข้าของผู้ดูแลรายแยกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพที่ตัดกรรมฝีมือ จำนวน 2 ราย

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	เงินที่กู้ได้	ประสบการณ์ การณ้ (ปี)	เทคนิควิธีทำงาน	แรงงาน (คน)	ความมุ่งมั่น	พื้นที่ลงทุน
1	นางระเบียบ	ฉวยพิมาย	50,000	2	ร่วมลงทุนกับกลุ่มอื่นนอกหมู่บ้าน	2	เพื่อเสริมรายได้	หมู่บ้านอื่น
2	นางชนิษฐา	จำปาศักดิ์	20,000	ไม่มี	ออกแบบตัดกาแฟ	1	เพื่อเสริมรายได้	บ้านของตนเอง
ด	รวม		70,000					

กลุ่มที่ตัดกรรมฝีมือ ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวนสูงสุด 50,000 บาทและต่ำสุด 20,000 บาท ประกอบกิจการเพื่อเสริมรายได้ให้กับครอบครัวทั้ง 2 ราย

ตารางที่ 14 การประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของผู้ดูแลรายแยกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวน 10 ราย

ลำดับที่	ชื่อ	สกุล	เงินที่ได้	ประสบ การ (ปี)	เทคนิควิธีทำงาน	แรงงาน (คน)	ความมุ่งมั่น	พื้นที่ลงทุน
1	นางทองใบ	ปะชะชะนะ	15,000	20	ทำกับข้าวขาย นอกจกขายของชำ	2	ซื้อของเข้าร้านเพิ่มเติม	ร้านค้าตนเอง
2	นางสุพิศรา	นนทเสน	19,000	-	ซื้อของสดสะอาดมาจำหน่าย	1	เป็นรายได้เสริม	ร้านค้าตนเอง
3	นางวาสนา	กาจันท์	20,000	-	บริการเงินเชื่อ	1	ซื้อของเข้าร้านเพิ่มเติม	ร้านค้าตนเอง
4	นางสุภาพ	ฉะเชิงเทรา	10,000	-	บริการเงินเชื่อ	1	ซื้อของเข้าร้านเพิ่มเติม	ร้านค้าตนเอง
5	นางหนูพร	โพธิ์ประทับ	5,000	2	ขายในแหล่งชุมชน	1	เป็นอาชีพใหม่	รถเข็น
6	นางประพิน	สิงห์นอก	20,000	2	ประกอบอาชีพเสริมควบคู่ไปด้วย	1	ซื้อของเข้าร้านเพิ่มเติม	รถจักรยานยนต์ห่วง
7	นางดาวประกาย	มหาจันท์	6,000	-	เร่ขายตามไร่ สวน	2	เป็นอาชีพใหม่	รถจักรยานยนต์
8	นางสมบัติ	มืองดกลาง	17,000	4	จัดสรรเงินลงทุน หลายๆอย่าง	3	เป็นรายได้เสริม	ร้านค้าตนเอง
9	นายสุรเดช	เถิงบาง	17,000	-	จัดสรรเงินลงทุน หลายๆอย่าง	1	เป็นรายได้เสริม	ร้านค้าตนเอง
10	นางอุทัย	สุวรรณพันธ์	10,000	1	มีเครื่องคัมให้เลือกหลายชนิด	1	ซื้อของเข้าร้านเพิ่มเติม	เช่าที่
รวม			139,000					

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะทำการกู้ยืมเงิน โดยเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนหรือซื้อของเข้าร้านเพิ่มเติม โดยมียอดเงินกู้ที่สูงที่สุดจำนวน 20,000 บาท ค่าสุด 10,000 บาท และเป็นการพัฒนาต่อยอดโครงการเดิมที่ผู้กู้ประกอบกิจการอยู่แล้วหรือคิดเป็นร้อยละ 50 ในกิจการประเภทนี้ใช้แรงงาน 1-2 คน มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าไปสู่สมาชิกหมู่บ้านโดยตรง

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยงานของผู้ดูแลรายแยกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	การทำกิจกรรม	การตลาดที่ดี	การทำบัญชี	การวิเคราะห์ตลาด	การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจการ
เลี้ยงสัตว์	การทำกิจกรรมในกลุ่มมีจะอาศัยประสบการณ์จากการต้องฝึกสอนด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ หากกิจการประสบความสำเร็จก็จะถูกถ่ายทอดความรู้ให้รุ่นลูกรุ่นหลานต่อไป	ด้านการตลาดในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จะประกอบกิจการเป็นอาชีพเสริมรายได้ มีการลงทุนไม่มากนัก โดยจะขายผลผลิตให้กับสมาชิกในหมู่บ้านเดียวกันหรือหมู่บ้านใกล้เคียง	มีการจัดทำบัญชีอย่างง่าย เพื่อบันทึกรายรับรายจ่ายที่ได้ลงทุนในกิจการของตนเอง	ในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ที่ประกอบกิจการเป็นอาชีพหลักมีการคาดการณ์ราคาผลผลิตไว้ก่อนว่าช่วงใดที่ควรขายผลผลิตเพื่อให้ได้ราคาที่ดีที่สุด	จากการจัดเวทีเสวนากลุ่มผู้ดูแลรายแยกที่มีการรวมกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันก่อให้เกิดกระบวนการเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน และการเรียนรู้ในระดับตำบล แต่ยังคงขาดการรวมกลุ่ม เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองทางการตลาด
ปลูกพืช	มีการทำกิจกรรมอย่างวิธี เนื่องจากมีขั้นตอนการผลิตที่แน่นอนเป็นแบบแผนเดิมอยู่แล้ว และเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชนมาอย่างช้านาน ก่อให้เกิดประสบการณ์และความรู้ความชำนาญในอาชีพค้าคนกลางมาเป็นการขายผลผลิตโดยตรงให้กับผู้บริโภค	เนื่องจากราคาผลผลิตทางการเกษตรในประเทศมีความผันผวนไม่แน่นอนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นช่องทางการจำหน่ายสินค้าจึงเริ่มปรับจำหน่ายสินค้าที่เปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยผ่านพ่อค้าคนกลาง มาเป็นการขายผลผลิตโดยตรงให้กับผู้บริโภค	มีการจดบันทึกรายรับรายจ่าย ค่าลงทุนต่างๆ จัดเป็นการจัดทำบัญชีอย่างง่าย เพื่อให้ทราบถึงผลกำไร ขาดทุน ในแต่ละครั้งที่มีการลงทุน	มีการคาดคะเนราคาผลผลิตเพื่อให้ประกอบการตัดสินใจเพื่อประกอบการลงทุนช่วงไหนเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วขายได้ราคาดีที่สุด แต่บางรายที่ทำเป็นอาชีพเสริมเมื่อเห็นว่าผลผลิต ณ ช่วงเวลานั้นขายได้ราคาต่างก็สนใจที่จะลงทุนเลข	จากการจัดเวทีเสวนากลุ่มผู้ดูแลรายแยก มีการรวมกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ก่อให้เกิดกระบวนการเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน และการเรียนรู้ในระดับตำบล และมีมีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิต โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

	<p>ในกลุ่มค้าขายส่วนใหญ่ จะเป็นการกู้เงินเพื่อนำไปต่อเติมขณะการค้าขาย การค้าขาย ของโครงการเดิม พบเพียง 1 ราย ที่มีการทำกิจการ ประสบกับการขาดทุน เนื่องจากขายอาหาร ขนมหวาน จำมี พาหนะเคลื่อนที่ไปขายใน แหล่งชุมชน ได้แก่รถเข็น รถ มอเตอร์ไซด์ และรถมอเตอร์ไซด์ต่อพ่วง</p>	<p>มีความแตกต่างกันตาม ใจกลางชุมชน ส่วนในกลุ่มค้า ขนมหวาน ขนมหวาน จำมี พาหนะเคลื่อนที่ไปขายใน แหล่งชุมชน ได้แก่รถเข็น รถ มอเตอร์ไซด์ และรถมอเตอร์ไซด์ต่อพ่วง</p>	<p>ไม่มีการจัดบันทึกราย รับรายจ่าย เนื่องจากจะ คือนำกำไรบางส่วนเก็บ ไว้เป็นทุนหมุนเวียนอยู่ ตลอดเวลา รายรับรายจ่าย ในแต่ละช่วงจะค่อนข้าง ตายตัว จึงสามารถกำหนด ค่าใช้จ่ายได้อย่างถูกต้อง</p>	<p>การประกอบอาชีพค้าขายจะ ต้องขึ้นอยู่กับความต้องการซื้อ ของลูกค้าเป็นหลัก จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดกลุ่มผู้จำหน่าย ที่ทำให้เกิดกลุ่มอาชีพค้าขายเดียวกัน จึงก่อให้เกิดเครือข่าย อาหาร ขนมหวาน เกิดขึ้นในหมู่ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน บ้านท่ามะพร้าว</p>	<p>ไม่มีการรวมกลุ่มในการประกอบ อาชีพ ดำเนินการแบบต่างคนต่าง ทำ แต่มีการจัดเวทีเสวนากลุ่มผู้จำหน่าย ที่ทำให้อาชีพค้าขายเดียวกัน จึงก่อให้เกิดเครือข่าย อาหาร ขนมหวาน เกิดขึ้นในหมู่ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน</p>
<p>เหตุการณ์เมื่อเกิด จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการ นำความรู้มาประยุกต์ใช้ เพื่อ สร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น</p>	<p>สืบเนื่องจากงานหัตถกรรม งานฝีมือที่แสดงถึงภูมิปัญญา ท้องถิ่นกำลังได้รับความนิยม อยู่ในขณะนี้ การจำหน่ายสินค้าก็สามารถทำได้โดยง่าย จากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค โดย</p>	<p>มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย อย่างง่าย</p>	<p>การผลิตและจำหน่ายสินค้า ประเภทนี้จะไม่นิยมไปตลาดค้าส่งซึ่งอาชีพ ของลูกค้าโดยส่วนใหญ่ ทำให้รู้ จำนวนที่จะต้องทำการผลิตที่แน่นอน</p>	<p>อุตสาหกรรมการทำเทียนอน มีการตั้งกลุ่มอาชีพ สำหรับการทำตุ๊กตาเรซินนั้นยัง อยู่ระหว่างดำเนินการจึงยังไม่ มีเครือข่ายหรือกลุ่มอาชีพ</p>	

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง (Immediate Result)

ผู้กู้มีรายได้เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้น จำนวน 42 รายจากจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 55 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 76.36 ของผู้กู้เงินที่มีรายได้เป็นตัวเงินที่เพิ่มขึ้นเป็นรายได้ที่เกิดจากการนำเงินผู้ไปพัฒนาอาชีพแยกตามกลุ่มรายได้ดังนี้

กลุ่มเลี้ยงสัตว์ จำนวน 19 คน

- มีรายได้จากการพัฒนาต่อยอดโครงการเดิม จำนวน 5 ราย คิดเป็น 26.32 %
- มีรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพหลัก จำนวน 14 ราย คิดเป็น 73.68 %

กลุ่มปลูกพืช จำนวน 12 คน

- มีรายได้จากการพัฒนาต่อยอดโครงการเดิม จำนวน 7 ราย คิดเป็น 58.33%
- มีรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพหลัก จำนวน 5 ราย คิดเป็น 41.67 %

กลุ่มค้าขาย จำนวน 10 คน

- มีรายได้จากการพัฒนาต่อยอดโครงการเดิม จำนวน 7 ราย คิดเป็น 70 %
- มีรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพหลัก จำนวน 3 ราย คิดเป็น 30 %

กลุ่มหัตถกรรมฝีมือ 2 คน

- มีรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพหลักทั้ง 2 คน

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

จากการที่ผู้กู้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน มีเงินลงทุนในกิจการต่างๆเพิ่มขึ้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า เมื่อสมาชิกผู้กู้เงินมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นจึงทำให้เกิดกิจการใน สองลักษณะคือ เป็นการกู้เงิน เพื่อลงทุนขยายกิจการเดิม จำนวน 19 รายจากจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.55 แยกตามกลุ่มอาชีพ 3 กลุ่มคือ

กลุ่มเลี้ยงสัตว์ มีการขยายกิจการเพิ่มขึ้น โดยการซื้อพันธุ์สัตว์เพิ่มเติม

กลุ่มปลูกพืช มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น บางส่วนนำเงินไปลงทุนปลูกพืชอื่นๆ เพิ่มเติม หลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตพืชหลักที่ทำการเพาะปลูก จากการสัมภาษณ์และสังเกตของผู้จัดทำสารนิพนธ์พบว่า โดยปกติเมื่อสิ้นสุดฤดูกาลปลูกข้าวโพด ซึ่งถือว่าเป็นพืชหลักของชุมชน ชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ก็จะว่างงาน จำเป็นต้องออกไปรับจ้างขายแรงงานนอกหมู่บ้าน บ้างก็เป็นแคตตี้สนามกอล์ฟ บ้างก็รับจ้างทั่วไปตามโรงแรมรีสอร์ททใกล้เคียง แต่หลังจากมีโครงการกองทุนหมู่บ้านเข้ามา ทำให้สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ทำให้มีเงินทุนที่จะปลูกพืชเสริมรายได้แทนการขายแรงงาน พืชที่นิยมปลูกเพื่อเสริมรายได้ในปัจจุบัน คือ การทำไร่คาวเรือง

กลุ่มค้าขาย เป็นการกู้ยืมเงินเพื่อเพิ่มทุนหมุนเวียนภายในร้านค้า ขยายกิจการค้าขายเพิ่มเติม มีการต่อเติมรถมอเตอร์ไซค์พ่วงเพื่อค้าขาย การซื้อรถเข็น ในกลุ่มนี้ จะเป็นการขยายกิจการค้าขายเพิ่มเติมจำนวน 7 คนจากผู้กู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายทั้งหมด 10 คน

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

ผู้กู้สามารถพึ่งพาตนเองได้เพิ่มขึ้น ผลจากการมีทุนเพื่อพัฒนาอาชีพเพิ่มขึ้น ทำให้สมาชิกผู้กู้มีรายได้จากการขายผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนจากการประกอบอาชีพเสริม เกิดกลุ่มอาชีพใหม่ในหมู่บ้านส่งผลให้ผู้กู้เกิดแนวความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยไม่กู้หนี้ยืมสินจากแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยแพง เมื่อผู้กู้เงินกองทุนมีแหล่งเงินทุนในหมู่บ้านที่มีดอกเบี้ยถูกกว่าแหล่งเงินทุนแหล่งอื่น นั้นหมายถึงการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มผลผลิต ทำให้ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

3. ผลการประมวณเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวณเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้แยกตามกลุ่มอาชีพการเลี้ยงวัวเนื้อ เลี้ยงไก่ ทำไร่ ข้าวโพด ปลูกความเรือง ค้าขายของชำ หัตถกรรมงานฝีมือในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพเลี้ยงไก่ จำนวน 8 ราย บังจยนำเข้าที่คิได้แก่ พันธุ์ไก่พื้นเมืองที่มีความทนทาน ต่อโรคและเจริญเติบโตเร็ว การให้อาหารควรให้อาหารตามความต้องการโปรตีนตามช่วงอายุของไก่ การดูแลเอาใจใส่ของผู้เลี้ยงมีการทำวัคซีนตามโปรแกรม และสภาพโรงเรือนต้องมีความเหมาะสม ในการเจริญเติบโตของไก่แต่ละช่วงอายุ

กระบวนการที่คิได้แก่ กระบวนการจัดการผู้เลี้ยงควรใช้ระบบ all-in-all-out เพื่อสะดวกในการจับขายเป็นชุด นำไก่ใหม่เข้าเป็นชุด และทำให้มีโอกาสพักทำความสะอาดแล้ว

ผลผลิตที่คิด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ไก่บ้านที่จับขายควรมีน้ำหนักตัวที่ 1.8-2.0 กิโลกรัม ใช้ระยะเวลาเวลาในการเลี้ยง 4-5 เดือน โดยแม่ไก่ 1 ตัวจะมีอัตราการฟักไข่เกิดโดยเฉลี่ย 10 ตัว/คอก มีอัตราการสูญเสียไม่เกินร้อยละ 2 คือควรมีลูกไก่มีชีวิตรอดจนถึงน้ำหนักจับขายที่ 8 ตัว ราคาที่ขายได้ควรมีราคาอยู่ที่ 60 บาท/กิโลกรัม

3.2 อาชีพเลี้ยงวัวของผู้กู้ จำนวน 8 ราย มีบังจยนำเข้าที่คิได้แก่พันธุ์วัวถ้ำเป็นวัวพันธุ์เนื้อ ต้องเป็นวัวพันธุ์ลูกผสมระหว่างพันธุ์พื้นเมือง กับพันธุ์วัวเนื้ออัตราส่วน 60 ต่อ 40 ของสายเลือด ถ้าเป็นวัวนม ความเป็นพันธุ์วัวนมที่มีอัตราการให้น้ำนมที่คิ คอกหรือโรงเรือนต้องสะอาดเพื่อการป้องกันโรคที่เกิดในวัวควรให้อาหารที่มี %CP เหมาะสมกับความต้องการของวัวในแต่ละช่วงอายุ

กระบวนการที่ดีได้แก่ การจัดการที่ดี มีการกำหนดอัตราการผลิตแทนสูง เพื่อที่จะได้ผลผลิตที่สม่ำเสมอ กระบวนการจัดการด้านอาหาร มีอัตราส่วนการให้อาหารระหว่างอาหารชั้นกับอาหารหยาบในปริมาณที่เหมาะสม

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ วัวเนื้อการมีอายุ 9-10 เดือนถึงจะจับขายได้ ควรมีราคาอยู่ที่ 15,000 บาทต่อตัว สำหรับวัวนมควรให้น้ำนมโดยเฉลี่ย 12 กิโลกรัม/ตัว/วัน

3.3 อาชีพการทำไร่ข้าวโพด จำนวน 8 ราย มีปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ พื้นที่ทำการเพาะปลูกควรมีลักษณะพื้นดินร่วนซุย เป็นที่น้ำไม่ท่วมขัง พันธุ์ข้าวโพดควรมีอัตราการเจริญเติบโตที่ดี มีลักษณะภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก หากมีสภาพฝนตกชุกก็จะสามารถทำไร่ข้าวโพดได้ 2 รุ่นต่อปี

กระบวนการที่ดีได้แก่ การจัดการใส่ปุ๋ยกำจัดวัชพืชตามอายุการเจริญเติบโตของข้าวโพดหากพื้นที่เพาะปลูกใกล้แหล่งน้ำก็ควรมีระบบการให้น้ำสำรองเพื่อการประสพกับสภาวะอากาศแห้งแล้ง มีการดูแลกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่คุณภาพของเมล็ดข้าวโพดมีลักษณะอ้วนเต่ง ไม่แคระแกรน สำหรับราคาขายโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 3 บาท และราคาขายเมล็ดอยู่ที่ 4.5 บาท/กิโลกรัม

3.4 อาชีพทำไร่ควาเรือ จำนวน 5 ราย มีปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ น้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกควรมีแหล่งน้ำใช้ตลอดระยะเวลาในการเพาะปลูกถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต สภาพดินควรมีลักษณะพื้นดินร่วนซุย เป็นที่น้ำท่วมไม่ถึง การกำจัดวัชพืชมีความสม่ำเสมอมีการบำรุงรักษาดูแลอยู่ตลอดเวลา

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีกระบวนการจัดการอย่างเหมาะสม คือ มีการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การใส่ปุ๋ยการฉีดยากำจัดวัชพืช การเร่งฮอร์โมนให้กับต้นควาเรือ และยาเร่งดอกตลอดจนการรดน้ำเข้า-เย็น เนื่องจากควาเรือเป็นพืชที่มีความต้องการน้ำมากกว่าการปลูกข้าวโพด ดังนั้นควรมีแหล่งน้ำที่จะใช้ตลอดระยะเวลาการเพาะปลูก

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวผลผลิตสามารถตัดดอกได้เมื่ออายุ 4 เดือน ในการปลูกควาเรือ 1 รุ่น จะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้นานถึง 1 เดือน โดยมีกำหนดราคาคาตามลักษณะของดอก ซึ่งสามารถแบ่งตามขนาดของดอกได้ 4 ขนาดคือ ขนาดจัมโบ้ ราคาโดยเฉลี่ย 50 สตางค์/ดอก, ขนาดใหญ่ ราคาโดยเฉลี่ย 40 สตางค์/ดอก, ดอกขนาดกลาง ราคาโดยเฉลี่ย 30 สตางค์/ดอก และดอกขนาดเล็กจะมีราคาโดยเฉลี่ย 20 สตางค์/ดอก

3.5 อาชีพค้าขาย ปังจัญนำเข้าที่ตีได้แก่ ทำเลที่ตั้งของร้านค้าควรอยู่ในแหล่งชุมชน หรือมีการประยุกต์ต่อพ่วงรถมอเตอร์ไซด์ หรือรถเข็น เพื่อจำหน่ายสินค้าให้กับลูกค้าในชุมชน ความหลากหลายและแปลกใหม่ของสินค้า ความต้องการซื้อของสมาชิกในชุมชนมีมากพอสมควร กระบวนการที่ดี มีการจัดสรรเงินทุนหมุนเวียนที่ดี ในการขายทั้งแบบเงินสด และเงินเชื่อ ในด้านเงินเชื่อควรตามเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด ในด้านของสินค้าที่เป็นอาหารควรวางความสะอาด รสชาติดีน่ารับประทานเป็นสิ่งจูงใจลูกค้า

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ แบ่งตามลักษณะการประกอบกิจการค้าขายสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ ร้านค้าขายของชำควรมีราคาที่ไม่สูงจนเกินไป มีสินค้าที่จำเป็นกับชีวิตประจำวันจำหน่าย โดยส่วนมากจะเป็นสินค้าจำพวก สินค้าบริโภค-อุปโภคต่างๆ อย่างที่ 2 คือการค้าขายแบบหาบเร่ ไม่ว่าจะเป็นมอเตอร์ไซด์ต่อพ่วงหรือรถเข็น อาหารต้องสดใหม่ และสะอาดอยู่เสมอ โดยสามารถประมาณการผลิตได้จากการดูที่ยอดขายในแต่ละวัน

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อพบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์โดยได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2544 มีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน เป็นชาย 11 คน หญิง 4 คน มีผู้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวน 140 ราย จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 154 หลังคาเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 90.91 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด มีผู้ขอกู้จำนวน 55 ราย โดยการแบ่งการอนุมัติเป็น 3 งวด คือ ตารางที่ 16 การอนุมัติเงินกู้ในแต่ละงวด

วัน เดือน ปี ที่อนุมัติ	การอนุมัติครั้งที่	จำนวนผู้ได้รับการอนุมัติ (คน)	จำนวนเงิน (บาท)
11 ต.ค. 44	อนุมัติครั้งที่ 1	24 คน	432,000
14 ต.ค. 44	อนุมัติครั้งที่ 2	13 คน	205,000
6 พ.ย. 44	อนุมัติครั้งที่ 3	18 คน	258,000
รวม		55	895,000

มียอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้านบาท เมื่อรวมดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารแล้ว จะเท่ากับ 108,354.72 บาท จำนวนเงินออมและเงินทุน 57,230.98 บาท โดยการพิจารณาตามตัวแปรของการเกิดทุนสามารถสรุปได้ดังนี้

1) การมีกองทุนหมู่บ้าน

มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วจำนวน 6 กองทุน และมีกองทุนที่เกิดขึ้นใหม่อีก 1 กองทุนคือกองทุนหมู่บ้าน รวมเป็น 7 กองทุนในปัจจุบัน

2) มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัว จำนวน 108 หลังคาเรือนจากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 154 หลังคาเรือน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Clustar Random Sampling) เพื่อสอบถามความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านพบว่าร้อยละ 95 มีความเข้าใจในหลักการเหตุผลของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนกระบวนการบริหารจัดการเงินกองทุนที่ประชาชนทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยตนเอง

3) ทศนคคที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน

จากผลการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้านจากหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนครอบครัวครอบครัวละ 1 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 108 หลังคาเรือน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มโดยผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้แบ่งระดับตัวชี้วัดของทศนคคความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้านอยู่ 3 ระดับคือ มาก ปานกลาง และน้อย พบว่า

ผู้ที่ตอบว่ามาก	จำนวน 91 คน	คิดเป็นร้อยละ	84.26
ผู้ที่ตอบว่าปานกลาง	จำนวน 14 คน	คิดเป็นร้อยละ	12.96
ผู้ที่ตอบว่าน้อย	จำนวน 3 คน	คิดเป็นร้อยละ	2.78

4.1.2 ระบบบริหารกองทุนพบว่า มีคณะกรรมการบริหารกองทุนจำนวน 15 คน ผ่านกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการเป็นไปตามระเบียบการคัดเลือกคณะกรรมการอย่างถูกต้อง โปร่งใส มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2544 ในการดำเนินงานของคณะกรรมการจัดให้มีการรับสมัครสมาชิกกองทุนเป็นประจำทุก ๆ ปี มีการรับฝากเงินออมเป็นประจำทุกเดือน ช่วงระยะเวลาที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ทำการเก็บข้อมูลอยู่ โดยมียอดเงินฝาก 57,230.98 บาทมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรมชัดเจน ตามที่ระบุไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้านจำนวนดอกเบี้ยที่คาดว่าจะได้รับ เมื่อครบระยะเวลาชำระเวลาเงินคืน คือ 161,100 บาท

4.1.3 การมีการเรียนรู้พึ่งพาตนเอง โดยการพิจารณาจากตัวแปรต่างๆ ดังนี้ มีการนำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน โดยร่วมกันคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมติดตาม ตรวจสอบ และร่วมกันแก้ไขปัญหา นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ผู้กู้เงินกองทุนนำเงินไปพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการนำหลัก ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน และใช้ในการดำเนินงานผู้กู้แต่ละราย

4.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

1) มีการกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับกองทุน โดยรวม จากการเข้าร่วมประชุม หมู่บ้านทุกวันที 6 ของเดือน ผู้จัดทำสารนิพนธ์พบว่า ประธานกรรมการกองทุน และคณะกรรมการ กองทุนต่างก็ให้ความสำคัญกับการให้คำชี้แนะ และสอบถามความคืบหน้าในการดำเนินกิจการของ ผู้กู้เงินกองทุนอยู่เป็นประจำทุกเดือน ทำให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกิดความสำนึกรับผิดชอบต่อกองทุนของตนเอง

2) เกิดภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละราย เนื่องจากการมีแหล่งเงินทุนใน หมู่บ้านที่มีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าแหล่งเงินทุนอื่นๆ จึงทำให้สมาชิกในหมู่บ้านมีความคิดในการ ดำเนินการประกอบอาชีพ โดยการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน แทนการกู้เงินจากแหล่งเงินทุนอื่นที่มี ดอกเบี้ยที่แพงกว่า อีกทั้งมีการจัดสรรผลประโยชน์ในด้านต่างๆ และส่วนหนึ่งยังนำกลับมาพัฒนา หมู่บ้านของตนเองอีกด้วย

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง

1) ศักยภาพเดิมของบริบทหมู่บ้านท่ามะปรางค์

เนื่องจากบริเวณที่ตั้งของหมู่บ้านท่ามะปรางค์อยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ สภาพป่าไม้จึงยังคงความอุดมสมบูรณ์ สภาพของดินเป็นดินร่วนเหมาะแก่การเพาะปลูก พืชไร่พืชสวนเป็นอย่างดี ภายในหมู่บ้านมีแหล่งน้ำที่สามารถใช้เพาะปลูกทำการเกษตร ได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะคลองลำตะคองซึ่งถือว่าเป็นแหล่งน้ำสายหลักที่หล่อเลี้ยงคนทั้งหมู่บ้านบ้านท่ามะปรางค์ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 449 คน ประชากรที่มีช่วงอายุระหว่าง 18 ถึง 50 ปี มีจำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 53.67 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นประชากรที่อยู่ในวัยทำงาน และเป็นกำลังสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยรวม การประกอบอาชีพครั้งแรกของ ประชากร คืออาชีพทำนา เลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพที่ยังสามารถพบเห็นได้ในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะมี ผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวลดลง สืบเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านประเพณี วัฒนธรรมทาง สังคมในปัจจุบัน ทางด้านระบบสาธารณสุขในหมู่บ้านในปัจจุบันได้รับการพัฒนาทางด้านถนน ประปา ไฟฟ้า และโทรศัพท์ ภายในหมู่บ้านได้รับการพัฒนาครบถ้วนในทุกๆ ด้าน สืบเนื่องจาก ชุมชนที่มีความเข้มแข็งมีส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนา ระบบสาธารณสุขในในด้านต่างๆ

2) การดำเนินงานที่ผ่านมา มีศักยภาพในด้านต่างๆ พบว่ามีการรวมกลุ่ม จัดตั้งกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 7 กลุ่ม สรุปได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 17 การจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านท่ามะปรางค์

ชื่อกลุ่ม	ปี พ.ศ.ที่จัดตั้ง	จำนวนสมาชิก (คน)	เงินสะสมปัจจุบัน(บาท)
อ.พ.ป.	2527	154	80,000
ฌาปนกิจสงเคราะห์	2527	154	10,000
สงเคราะห์หมู่บ้าน	2537	154	12,500
อสม.	2536	10	8,500
สัจจะออมทรัพย์	2537	140	57,231
สตรี-แม่บ้าน	2539	24	6,000
กองทุนหมู่บ้าน	2544	140	1,000,000

จากตารางที่ 15 จะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มต่างๆ อยู่เดิมจำนวน 6 กลุ่ม และเมื่อรวมกับกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท จะทำให้ในปัจจุบันมีจำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้านทั้งสิ้น จำนวน 1,174,230.96 บาท

3) มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้ พบว่า ผู้กู้จำนวนทั้งสิ้น 55 ราย นำเงินไปลงทุนในกิจการต่างๆ ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านอาชีพ จากการนำเงินไปพัฒนาต่อยอดโครงการเดิม การประกอบอาชีพเพื่อเสริมรายได้ และการสร้างอาชีพใหม่ในชุมชน

4.2 ปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางกระบวนการพัฒนากองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์

4.2.1 ปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ประชาชนบางส่วนยังขาดความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

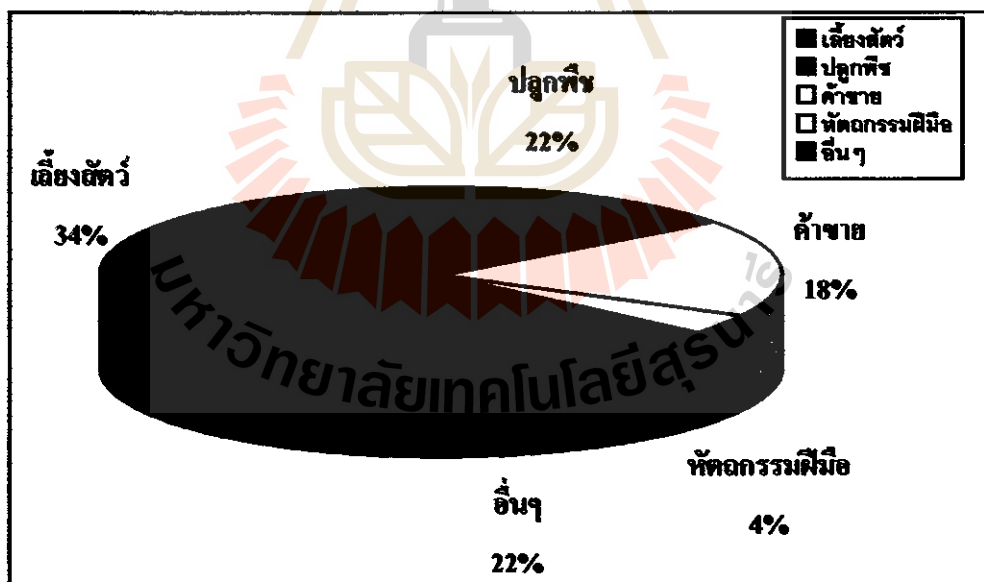
4.2.2 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินกิจการของผู้กู้เงินกองทุน สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ จากผลการติดตามการดำเนินกิจการของผู้กู้ในแต่ละอาชีพของผู้จัดทำสารนิพนธ์ พบว่า มีสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนที่นำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนจำนวน 12 ราย จากสมาชิกผู้กู้เงินทั้งหมด 55 ราย หรือ คิดเป็นร้อยละ 21.82 ของผู้กู้ทั้งหมด

4.3 การติดตามความคืบหน้าการดำเนินกิจการของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ จำนวน 55รายสามารถสรุปผลได้ตามตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 18 แสดงผลการประกอบกิจการของผู้เงินกองทุน จำนวน 55 ราย

อาชีพผู้กู้	จำนวน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
เลี้ยงสัตว์	19	301,000	34.54
ปลูกพืช	12	196,000	21.82
ค้าขาย	10	139,000	18.18
หัตถกรรมฝีมือ	2	70,000	3.64
อื่นๆ			
- ชำระหนี้	4	63,000	} 21.82
- ต่อเติม-ซ่อมแซมบ้าน	4	54,000	
- กู้ให้ญาติ	4	72,000	
รวม	55	895,000	100

แผนภาพที่ 3 แสดงประเภทอาชีพผู้กู้

จากผลการติดตามการประกอบอาชีพของผู้เงินกองทุน จำนวนทั้งหมด 55 ราย ผลปรากฏว่า มีการนำเงินไปลงทุนพัฒนาอาชีพในด้านต่างๆ ดังนี้

4.3.1	ผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์	จำนวน	19	ราย	แยกเป็น
	- เลี้ยงวัว	จำนวน	8	ราย	
	- เลี้ยงไก่	จำนวน	9	ราย	
	- เลี้ยงปลาดุก	จำนวน	2	ราย	
4.3.2	ผู้ประกอบอาชีพปลูกพืช	จำนวน	12	ราย	แยกเป็น
	- ทำนา	จำนวน	2	ราย	
	- ไร่น้อยหน้า	จำนวน	2	ราย	
	- ปลูกดาวเรือง	จำนวน	2	ราย	
	- ไร่ข้าวโพด	จำนวน	6	ราย	
4.3.3	ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย	จำนวน	10	ราย	แยกเป็น
	- ร้านขายของชำ	จำนวน	7	ราย	
	- ลูกชิ้นทอด	จำนวน	1	ราย	
	- ไก่ย่าง	จำนวน	1	ราย	
	- ขนมหวาน	จำนวน	1	ราย	
4.3.4	ผู้ประกอบอาชีพหัตถกรรมฝีมือ	จำนวน	2	ราย	
4.3.5	นำไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น	จำนวน	1	ราย	

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนนำเงินไปลงทุนในกิจการต่างๆ ซึ่งสามารถแยกได้ตามกลุ่มอาชีพ ดังนี้ ผู้กู้เงินไปลงทุนในกิจการเลี้ยงสัตว์มากที่สุด จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.54 รองลงมาเป็นผู้ประกอบอาชีพการปลูกพืชไร่ พืชสวน จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.82 กลุ่มอาชีพที่กู้เงินเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน คือ กลุ่มค้าขาย จำนวน 10 ราย คิดเป็น 18.18 และมีผู้กู้จำนวน 2 ราย ที่ดำเนินกิจการหัตถกรรมฝีมือ นอกจากนั้นเป็นผู้ที่นำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.82 ถึงอย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลโดยรวมแล้ว พบว่ามีผู้กู้ที่นำเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ จำนวน 42 ราย จากจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 55 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 76.36

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เนื้อหาของบทที่ 5 เป็นการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ค้นพบ จากการติดตามประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนสิงหาคม 2545 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปผลการประเมินโครงการ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้ศึกษาถึงกระบวนการบริหารจัดการจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อติดตามการดำเนินงานของกองทุนว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ มากน้อยเพียงใด พร้อมทั้งการติดตามความสับสนในการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย การนำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหรือไม่ ตลอดจนการศึกษาสภาพของปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางกระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และปัญหาของผู้กู้แต่ละราย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สรุปผล เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน ต่อไป

1.2 วิธีดำเนินการ

การประเมินโครงการ ในครั้งนี้ เป็นการประเมินเชิงระบบ(System Approach) โดยใช้แบบจำลองซิปป์ (CIPP Model) เพื่อทำการประเมินใน 3 หน่วยระบบย่อย ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้(หน่วยระบบA) หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย(หน่วยระบบ B) และหน่วยระบบบริบทของหมู่บ้าน(หน่วยระบบ C) โดยมีการกำหนดตัวแปร และตัวชี้วัด เพื่อใช้ในการประเมินปัจจัยนำเข้า(Input หรือ I) กระบวนการทำงาน(Process หรือ P) และการประเมินผลผลิต(Product หรือ C) ของหน่วยระบบ A และB แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยการชี้วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการเป็นหลัก เพื่อคาดการณ์ถึงผลการดำเนิน โครงการกองทุนหมู่บ้านว่ามีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จหรือไม่

1.3 ผลการดำเนินงาน

1.3.1 สรุปบริบทหมู่บ้าน

บริบทของหมู่บ้านท่ามะปรางค์ที่เอื้ออำนวยต่อโครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบผลสำเร็จ คือ ความเข้มแข็งของชุมชน การที่บ้านท่ามะปรางค์มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งเป็นศูนย์รวมของสมาชิกในชุมชน มีความเข้าใจในปรัชญาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถนำความรู้มาถ่ายทอดให้กับสมาชิกในชุมชนเกิดความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติ ทำให้กระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเป็นไปด้วยความเรียบร้อย กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างโปร่งใสทำให้ได้คณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ขั้นตอนในการอนุมัติโครงการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเกิดความยุติธรรม การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งจึงส่งผลให้สมาชิกในชุมชนเกิดความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจและเต็มใจที่จะเสียสละเวลาเพื่อทำงานให้กับส่วนรวม โดยปกติชุมชนมีประสบการณ์การทำงานในรูปแบบของกองทุนอยู่เดิมแล้ว เมื่อมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจึงสามารถนำเอาประสบการณ์จากการทำงานเข้ามาประยุกต์ใช้โดยปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบกับสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตรเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว จึงทำให้สามารถนำความรู้ และประสบการณ์มาพัฒนาอาชีพ ได้อย่างต่อเนื่อง สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนเป็นแบบสังคมของคนในชนบทอยู่กันแบบเครือญาติมีความสนิทสนมใกล้ชิดกันคณะกรรมการกองทุนจึงสามารถรู้ถึงภูมิหลังของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน ได้เป็นอย่างดีเพื่อใช้เป็นข้อมูลการตัดสินใจในการอนุมัติเงินให้แก่สมาชิก จึงทำให้เกิดกระบวนการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมกันตรวจสอบดูแล เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ชุมชนบ้านท่ามะปรางค์เป็นชุมชนที่มีการพัฒนาการที่เข้มแข็งชุมชนหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นศักยภาพของชุมชนที่มีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้

1.3.2 สรุปผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและส่งเสริมแนะนำผู้กู้

ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึง เดือนสิงหาคม 2545 พบว่ามีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ขึ้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2544 ปัจจุบันมีสมาชิกกองทุนจำนวน 140 ราย มีสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนจำนวน 55 ราย ยอดเงินที่ปล่อยกู้ทั้งสิ้นจำนวน 895,000 บาท การดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุน มีความรู้ ความเข้าใจในกฎระเบียบ ข้อบังคับกองทุน มีการจัดทำบัญชีกองทุนให้เป็นปัจจุบัน และยังไม่มีการชำระคืนเงินกู้ เนื่องจากการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกผู้กู้ทั้งหมดเป็นแบบรายปี

ตารางที่ 19 แสดงสถานะทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ สรุปยอดเงิน ณ สิ้นเดือนสิงหาคม 2545

วัน เดือน ปี	รายการ	ยอดเงิน (บาท)	จำนวนผู้ (ราย)	ดอกเบี้ย (18%/ปี)
25 ส.ค. 44	รับจัดสรรโอนเงินเข้า กองทุนเงินต้น	1,000,000	-	-
11 ต.ค. 44	อนุมัติเงินกู้ยืม ครั้งที่ 1	432,000	24	51,840
14 ต.ค. 44	อนุมัติเงินกู้ยืม ครั้งที่ 2	205,000	13	36,900
6 พ.ย. 44	อนุมัติเงินกู้ยืม ครั้งที่ 3	258,000	18	53,082
31 ธ.ค. 44	ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	105,000	-	3,354.72
6 ส.ค. 45	ยอดเงินออม	59,397.98	-	-
	รวม	1,059,3979.98	55	145,176.72

1.3.2 สรุปผลการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

การดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายในรอบ 10 เดือนที่ผ่านมา พบว่า มีการกู้เงินกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ ตรงตามวัตถุประสงค์ และค่อนข้างประสบผลสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 78.18 ของจำนวนผู้กู้เงินทั้งหมด แยกตามกลุ่มอาชีพได้ 4 กลุ่ม กล่าวคือ ร้อยละ 34.54 ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 21.82 ประกอบอาชีพปลูกพืช ร้อยละ 18.18 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 3.64 ประกอบอาชีพหัตถกรรมฝีมือ และร้อยละ 21.82 นำไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น มีจำนวนเงินกู้ยืมโดยเฉลี่ยอยู่ในช่วง 15,000 บาท

2. อภิปรายผล

2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

2.1.1 การเกิดกองทุน มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งกองทุนจากเดิม มีการรวมกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านอยู่แล้วจำนวน 6 กลุ่มด้วยกัน

2.1.2 การบริหารจัดการกองทุน พบว่ากองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ได้มีการจัดแบ่งโครงสร้างองค์กรไว้อย่างชัดเจน มีการจัดทำบอร์ดโครงสร้างองค์กรแสดงไว้อย่างชัดเจน มีการจัดแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง

2.1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง มีการจัดประชุมคณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุนเป็นประจำทุกเดือน เปิดโอกาสให้สมาชิกและคณะกรรมการ ได้พบปะพูดคุย

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทักษะคติซึ่งกันและกัน และร่วมรับฟังปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ในช่วงระยะเวลา 10 เดือนที่ผ่านมา พบว่า การมีกองทุนหมู่บ้านทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ สืบเนื่องจากการมีทุนในการพัฒนาอาชีพที่เพิ่มขึ้น จำนวน 55 ครอบครัว จากจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านทั้งหมด 154 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 35.72 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

2.1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น จากการเกิดกองทุนหมู่บ้าน ได้ส่งผลให้สมาชิกกองทุนมีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ มีความซื่อสัตย์ เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะวางแผนการผลิต และการจัดการเงินทุนของตนเอง ทำให้การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายเกิดความเข้มแข็ง ซึ่งผลจากการประเมินพบว่า ร้อยละ 78.20 ของผู้กู้เงินกองทุน ได้นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ และประสบผลเป็นที่น่าพอใจ

2.2 ปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาของกองทุนหมู่บ้าน

การมีอคติ และความขัดแย้งส่วนตัวของสมาชิกในหมู่บ้านบางคนเป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่การปฏิเสธกระบวนการมีส่วนร่วม ไม่ยอมรับในกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และการนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนบางส่วน โดยคิดเป็นร้อยละ 21.12 ของสมาชิกผู้กู้เงิน แต่เนื่องจากยังไม่ถึงระยะเวลาของการชำระคืนเงินกู้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์จึงยังไม่สามารถทำการสรุปได้ว่า ผู้ที่นำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์นั้นจะสามารถทำการชำระคืนเงินกู้ได้ทั้งหมดหรือไม่ และถ้าหากมีผู้ที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้เกิดขึ้นในชุมชนจะเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชนหรือไม่ และสมาชิกในชุมชนจะร่วมกันแก้ไขปัญหาดังไร

2.3 การติดตามความคืบหน้าการดำเนินกิจการของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน

จากการติดตามการประกอบกิจการของผู้กู้เงินกองทุน จำนวน 55 ราย ในช่วงระยะเวลา 10 เดือนที่ผ่านมา พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะนำเงินไปดำเนินกิจการประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 34.54 โดยร้อยละ 73.68 ของผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ จะดำเนินกิจการเป็นอาชีพเสริมรายได้ กลุ่มอาชีพที่ผู้เงินนำไปพัฒนาต่อยอด โครงการเดิมมากที่สุด คือ กลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพที่มีการขยายกิจการมากที่สุด คือ กลุ่มอาชีพปลูกพืช เป็นที่น่าสังเกตว่าในการดำเนินกิจการใดก็ตามแล้วแต่ หากผู้ดำเนินกิจการมีประสบการณ์ มักจะประสบผลสำเร็จ ได้ผลผลิตเป็นที่น่าพอใจ

3. ข้อเสนอแนะ

2.1 การปรับปรุงแก้ไขระเบียบกองทุนหมู่บ้านท่ามะปรางค์ ควรมีการจัดทำระเบียบข้อบังคับเพิ่มเติมเกี่ยวกับระเบียบการติดตามผลการดำเนินงานของผู้ดูแลรายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านให้นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ก่อให้เกิดการใช้จ่ายเงินกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน สืบเนื่องมาจากสภาพความเป็นจริงของปัญหาการบริหารจัดการกองทุน พบว่าคณะกรรมการบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และการจัดทำบัญชีกองทุนยังไม่ครบถ้วน จึงควรที่จะมีการจัดการศึกษาของคณะกรรมการกองทุน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจของคณะกรรมการในการบริหารจัดการและการจัดทำบัญชีกองทุนสามารถที่จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 ด้านการพัฒนากิจการของผู้กู้ ควรมีการจัดการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกิจการของผู้กู้ในแต่ละกลุ่มอาชีพ โดยการจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญในหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความรู้ให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในชุมชน และผู้ที่สนใจ นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

3.4 การพัฒนาระบบการจัดการกองทุนและข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วย เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยการใช้อีเมลทางอินเทอร์เน็ต

3.1 การค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองลง ยังควรที่จะมีการประเมินคิดและตามผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านอยู่เป็นระยะๆ ต่อไป เนื่องจากในช่วงที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ทำการประเมินโครงการอยู่นั้น ยังไม่ถึงระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ จึงทำให้การประเมินผลผลิตของโครงการยังขาดความครบถ้วนสมบูรณ์ และควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการนำเสนอผลการประเมินเพื่อดูว่าจะสามารถนำผลการประเมินโครงการดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านใดได้บ้าง

บรรณานุกรม

- ประเวศ ะสี.(2545).พลังชุมชนพลังแผ่นดิน[ออนไลน์].ได้จาก:<http://www.1000000baht.com/story/power.html>
- ปรีดี โชติช่วง.(2544).ทุนแห่งจิตวิญญาณการอุ้มชูแบ่งปันกัน[ออนไลน์].ได้จาก:http://www.Rakbankerd.com/beny/01_jam/village_fund/index_houses_fund.html
- พีรพล ไตรทศาวีทย.(2545).กองทุนหมู่บ้าน:ปัจจัยมุ่งสู่ความสำเร็จ[ออนไลน์].ได้จาก:<http://www.1000000baht.com/story/village.html>
- สมชาย คงเมือง,พรชัย ตั้งวิคข์มภ์ และวงษ์วิวัฒน์ ประสิทธิ์เวช(2544).การประเมินโครงการรับนักศึกษาโควตาคณะวิศวกรรมศาสตร์.วารสารวิจัยและพัฒนา มจรปีที่ 24(ฉบับที่ 1):104-105
- ตำราญ มีแจ้ง และ สุพักตร์ พิบูลย์.(2544).แบบจำลองชีพและสภาพการใช้แบบจำลอง. [ออนไลน์].
ได้จาก:<http://www.grad.nu.ac.th>
- สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม.(2544).หมู่บ้านต้นแบบ [ออนไลน์].ได้จาก:<http://www.1000000baht.Com/jecwork.html>
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.(2544).คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.(2544).ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544.จำนวน 600,000 เล่ม.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.